

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Zážitkový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje

Bc. Tereza Kalousková

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tereza Kalousková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zážitkový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje

Název anglicky

Adventure tourism as a factor of regional development

Cíle práce

Ve srovnání s jinými regiony České republiky je Pardubický kraj vnímán jako oblast s nižší návštěvností. Hlavním cílem práce bude navrhnout možnosti využití zážitkového cestovního ruchu v Pardubickém kraji. Hlavní cíl diplomové práce bude podpořen dílčími cíli. První dílčí cíl práce bude zaměřen na aktuální stav cestovního ruchu v regionu. Druhý dílčí cíl práce bude zjišťovat postoje návštěvníků k zážitkovému cestovnímu ruchu na území daného regionu. Na základě zjištěných skutečností bude možné navrhnout opatření, která by mohla zvýšit návštěvnost Pardubického kraje. Třetí dílčí cíl práce bude zjišťovat a vize významných aktérů na území regionu.

Metodika

Teoretická část, charakteristika prostředí a vymezení aktuálního stavu bude vycházet ze studia dokumentů literatury a elektronických zdrojů, které se zaměřují na zážitkový cestovní ruch a regionální rozvoj. Charakteristika prostředí se bude věnovat Pardubickému kraji. Tato část práce bude využívat převážně elektronických zdrojů. Terénní šetření bude vycházet z kvantitativního a kvalitativního sociologického přístupu. Kvantitativní šetření bude zaměřeno na návštěvníky regionu. Šetření bude vycházet z dotazníkového průzkumu, který si klade za cíl zjistit, jak návštěvníci vnímají Pardubický kraj z hlediska zážitků. Co návštěvníky motivovalo k tomu, aby tento kraj navštívili a kterou turistickou oblast považují za nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu. Kvalitativní šetření bude obsahovat polostrukturované rozhovory s aktéry na území regionu. Výsledky budou shrnuty, diskutovány výsledky a budou stanoveny závěry a doporučení pro možný rozvoj cestovního ruchu v regionu. Osnova práce: 1. úvod, 2. cíl práce a metodika, 3. teoretická východiska, 4. charakteristika prostředí, 5. terénní šetření, 6. výsledky a diskuse, 7. závěr, 8. seznam použité literatury, 9. přílohy

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

regionální rozvoj, zážitkový cestovní ruch, cestovní ruch, zážitek, Pardubický kraj, udržitelný rozvoj, návštěvník, kvalitativní výzkum

---

Doporučené zdroje informací

- DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost – Příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 978-80-246-0139-7.
- DVOŘÁKOVÁ, I., HÁJKOVÁ, M., FOLBERGOVÁ, R. Vzdělávání v zážitkové turistice v oblasti technických památek v Praze: Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2006. ISBN 978-80-239-7838-4.
- FORET, M. a FORETOVÁ, V. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207-0.
- FORETOVÁ, V.–FORET, M. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207-0. HALL C. Michael and Stephen J. PAGE. The geography of tourism and recreation: Environment, place and space. 3rd ed. London: Routledge, 2006. 427 p. ISBN 978-0415335614.
- HALL C. Michael and Stephen J. PAGE. The geography of tourism and recreation: Environment, place and space. 3rd ed. London: Routledge, 2006. 427 p. ISBN 978-0415335614.
- HESKOVÁ, M. Cestovní ruch: provyšší odborné školy a vysoké školy. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- INDROVÁ, J. a kol. Cestovní ruch (základy). 2. přepracované vydání, Praha: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1569-4.
- PALATKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. Ekonomika turismu. Turismus České republiky. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. Cestovní ruch – výkladový slovník. 2. přepracované vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.
- RYGLOVÁ, K. Cestovní ruch (soubor studijních materiálů). Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-74180286.
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 ZS – PEF (únor 2021)

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „*Zážitkový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje*“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2020

_____

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za trpělivost, cenné rady, za poskytnuté materiály a systematické vedení po dobu zpracování diplomové práce.

Zvláštní poděkování patří mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

Zážitkový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na téma zážitkového cestovního ruchu jako faktoru regionálního rozvoje na území Pardubického kraje. Rostoucí životní úroveň a více volného času je důsledkem zvyšující se poptávky po cestování. Zážitkový cestovní ruch je bezpochyby trendem posledních let, a proto se autorka rozhodla zpracovat diplomovou práci právě na toto téma. Hlavním cílem práce je navrhnout možnosti využití zážitkového cestovního ruchu v Pardubickém kraji. Teoretická část práce definuje pojmy související se zážitkovým cestovním ruchem. Odborné vysvětlení těchto pojmů je důležité pro zpracování praktické části diplomové práce. Terénní část práce zjišťuje, jak návštěvníci vnímají Pardubický kraj z hlediska zážitků a zjišťuje stav a vize významných aktérů na území regionu.

Na základě výsledků z kvantitativního a kvalitativního šetření jsou navrženy možnosti dalšího rozvoje zážitkového cestovního ruchu, které by mohli napomoci při zvyšování návštěvnosti kraje. Výsledky mohou poskytnout užitečné informace v dalším rozvoji cestovního ruchu pro organizující a řídicí subjekty v oblasti cestovního ruchu na území Pardubického kraje.

Klíčová slova: regionální rozvoj, cestovní ruch, zážitkový cestovní ruch, zážitek, Pardubický kraj, udržitelný rozvoj, návštěvník, nabídka, poptávka, kvalitativní výzkum, kvantitativní výzkum

Adventure tourism as a factor of regional development

Abstract

The diploma thesis focuses on the topic of adventure tourism as a factor of regional development in the Pardubice region. Rising living standards and more free time are the result of increasing demand for travel. Adventure tourism is undoubtedly a trend of recent years, and therefore the author decided to prepare a thesis on this topic. The main goal of this work is to suggest the possibilities of using adventure tourism in the Pardubice region. The theoretical part of the thesis defines the terms related to adventure tourism. A professional explanation of these concepts is important for the elaboration of the practical part of the diploma thesis. The field part of the work finds out how visitors perceive the Pardubice region in terms of experiences and finds out the state and vision of important actors in the region.

Based on the results of quantitative and qualitative research, the possibilities of further development of adventure tourism are proposed, which could help increase the number of visitors to the region. The results can provide useful information in the further development of tourism for organizing and managing entities in the field of tourism in the Pardubice region.

Keywords: regional development, tourism, adventure tourism, experience, Pardubice region, sustainable development, visitor, supply, demand, qualitative research, quantitative research

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ	10
SEZNAM TABULEK	11
SEZNAM GRAFŮ	13
1 ÚVOD	15
2 CÍL A METODIKA PRÁCE	16
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	18
3.1 REGIONÁLNÍ ROZVOJ	18
3.2 CESTOVNÍ RUCH.....	19
3.2.1 Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje	20
3.2.2 Udržitelný cestovní ruch	21
3.2.3 Předpoklady cestovního ruchu	21
3.2.4 Realizační.....	22
3.2.5 Selektivní	23
3.2.6 Lokalizační.....	23
3.2.7 Druhy a formy cestovního ruchu	24
3.2.8 Účastníci cestovního ruchu	26
3.3 ZÁŽITKOVÝ CESTOVNÍ RUCH.....	28
3.3.1 Teorie zážitku	29
3.3.2 Formy zážitkového cestovního ruchu	30
3.3.3 Trendy v zážitkovém cestovním ruchu	33
3.3.4 Pozitivní důsledky ZCR.....	34
3.3.5 Negativní důsledky ZCR	35
4 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ	36
4.1 ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V KRAJI A JEHO NÁVŠTĚVNOST	48
4.2 DOPADY CESTOVNÍHO RUCHU.....	52
4.2.1 Poptávka po produktech cestovního ruchu v kraji.....	52

4.2.2	Nabídka cestovního ruchu v kraji	56
4.3	INSTITUTE ZAJIŠŤUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH	59
4.3.1	Krajský úřad Pardubického kraje.....	59
4.3.2	Destinační společnost východní Čechy	60
4.3.3	Financování.....	60
4.3.4	Strategické dokumenty	61
5	TERÉNNÍ ŠETŘENÍ.....	66
5.1	KVANTITATIVNÍ ŠETŘENÍ SPOKOJENOSTI TURISTŮ S NÁVŠTĚVOU KRAJE....	66
5.1.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	69
5.1.2	Vyhodnocení výzkumných otázek.....	83
5.2	KVALITATIVNÍ ŠETŘENÍ	87
5.2.1	Rozhovor se zástupcem Destinační společnosti Východní Čechy	88
5.2.2	Rozhovor se zástupcem odboru kultury, sportu a cestovního ruchu	90
5.2.3	Rozhovor s provozovatelem zážitkové turistiky.....	91
5.2.4	Vyhodnocení vizí akterů.....	94
6	VÝSLEDKY A DISKUSE.....	97
7	ZÁVĚR	100
8	SEZNAM ZDROJŮ	103
8.1	KNIŽNÍ ZDROJE	103
8.2	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	104
9	PŘÍLOHY.....	109

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Předpoklady cestovního ruchu.....	22
Obrázek 2: Schéma druhů a forem cestovního ruchu.....	26
Obrázek 3: Trojúhelník přístupu k cestovnímu ruchu cíleného zážitku.....	30
Obrázek 4: Kraje České republiky	36
Obrázek 5: Ekonomický význam cestovního ruchu v České republice	38
Obrázek 6: Spotřeba cestovního ruchu dle druhu.....	39
Obrázek 7: Struktura cestovního ruchu dle spotřeby druhu	39
Obrázek 8: Počet návštěvníků cestovního ruchu.....	40
Obrázek 9: Jiná odvětví vs. cestovní ruch	41
Obrázek 10: Turistické regiony ČR.....	48
Obrázek 11: Nejnavštěvovanější turistické cíle v PAK za rok 2019.....	51
Obrázek 12: Nejnavštěvovanější turistické cíle ve Středočeském kraji za rok 2019	51
Obrázek 13: Řídící instituce cestovního ruchu v Pardubickém kraji	59

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet obyvatel v Pardubickém kraji.....	37
Tabulka 2: Chráněná území k 31. 12. 2018.....	44
Tabulka 3: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení	49
Tabulka 4: Návštěvnost HUZ v Hlavním městě Praha	50
Tabulka 5: Návštěvnost HUZ v Pardubickém kraji	50
Tabulka 6: Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR v 1. čtvrtletí 2019.....	52
Tabulka 7: Počet přenocovaných hostů v HUZ v Krajích ČR za 1. čtvrtletí 2019 ...	55
Tabulka 8: Rozdělení obsahových cílů a směrů rozvoje dle turistických oblastí.....	58
Tabulka 9: Otázka č. 7: Která atraktivita je pro Vás nejvíce lákavá?	75
Tabulka 10: Otázka č. 11: Co Vám schází v Pardubickém kraji z hlediska zážitkového turismu?.....	79
Tabulka 11: Otázka č. 12: Co by podle Vás zvýšilo zájem turistů, aby Pardubický kraj navštívili?	80
Tabulka 12: Pozorované hodnoty.....	85
Tabulka 13: Teoretické četnosti	85
Tabulka 14: Upravené pozorované hodnoty.....	86
Tabulka 15: Upravené teoretické četnosti	86
Tabulka 16: SWOT analýza silné a slabé stránky kraje	94

Tabulka 17: SWOT analýza příležitosti a hrozby kraje 95

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele ČR a v Pardubickém kraji	42
Graf 2: Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle čtvrtletí.....	53
Graf 3: Zahraniční hosté podle zemí v hromadných ubytovacích zařízeních	53
Graf 4: Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle měsíců.....	54
Graf 5: Přenocování hostův hromadných ubytovacích zařízení v ČR a krajích v 1. čtvrtletí 2019.....	56
Graf 6: Otázka č. 1: Co Vás přimělo k návštěvě Pardubického kraje?	69
Graf 7: Otázka č. 2: Vyhledáváte aktivity, které jsou obohacené o zážitky?	70
Graf 8: Otázka č. 3: Kolik peněz jste za zážitkovou turistiku ochotni vynaložit?	71
Graf 9: Otázka č. 4: Cestujete sám/a, nebo dáváte přednost cestování s více osobami?.....	72
Graf 10: Otázka č. 5: Kolik je pro Vás ideální strávit v destinaci dní?	73
Graf 11: Otázka č. 6: Kterou turistickou oblast shledáváte nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu?	74
Graf 12: Otázka č. 8: Odkud jste se o nabídce cestovního ruchu v Pardubickém kraji dozvěděl/a?.....	76
Graf 13: Otázka č. 9: Je podle Vás propagace jednotlivých atraktivit dostačující? ..	77
Graf 14: Otázka č. 10: Splnila návštěva Pardubického kraje Vaše očekávání?	78

Graf 15: Otázka č. 13: Jaké je Vaše pohlaví?.....	82
Graf 16: Otázka č. 14: Kolik je Vám let?.....	82

1 ÚVOD

Významnou součástí moderní společnosti se bez pochyby stal cestovní ruch. Každoročně se v rámci cestovního ruchu dává do pohybu velké množství lidí za účelem rekreace, poznání nebo například styku s lidmi. Nejen, že je cestovní ruch stále výraznější složkou potřeby obyvatelstva, ale stále více se stává i výrazným ekonomickým fenoménem. Česká republika vytváří vhodné podmínky pro městskou a poznávací turistiku vzhledem k rozmanitosti kulturních a architektonických památek nebo atraktivit zapsaných na seznamu UNESCO. Nelze opomenout pobyty v lázních nebo u vodních ploch. České republice dává tato kombinace faktorů vhodné předpoklady pro stát s vysokou atraktivností pro návštěvnost turistů. Dnešní moderní, ale za to uspěchaná doba s sebou přináší mnoho výhod i nevýhod. Za jednu z nevýhod lze považovat současnou formu turistiky, neboť klesá a stále více účastníků cestovního ruchu vyhledává modernější formy pro trávení volného času. Na druhé straně výhodou zůstává, že dnešní doba umožňuje nespočet možností pro trávení volného času. Trendem současné doby se je jistě zážitková turistika. Zážitkový cestovní ruch nabízí návštěvníkům na rozdíl od klasické turistiky zaměstnání všech lidských smyslů. Tento typ cestovního ruchu je velmi atraktivním, moderním a vyhledávaným typem cestovního ruchu. Samotní účastníci jsou motivováni zážitky, které si pak v podobě zážitku odnášejí. Zážitkový cestovní ruch je ve své podstatě velmi osobní a subjektivní zkušenost. Hlavní charakteristikou je zapojení účastníka cestovního ruchu do dané atraktivity a zajištění jeho maximální spokojenosti. Obecným trendem je nabídnout návštěvníkům netradiční formy atraktivit, od poznávacích po adrenalinové. Pokud se zaměříme na zážitkový cestovní ruch z hlediska regionálního rozvoje, může být tato forma cestovního ruchu jedním z nejvýznamnějších finančních zdrojů krajů, měst i celého národního hospodářství. Vzhledem k tomu, že celkový turismus stojí za rozšiřováním nejen kulturního bohatství v zemi, je důležité jej podporovat.

Téma „Zážitkový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje“ v Pardubickém kraji si autorka vybrala z důvodu osobní vazby na Pardubice a okolí. Tato oblast má jistě potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Důležité je, aby subjekty tento potenciál uměly dostatečně využít a efektivně řídit.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

Cíl práce

Pardubický kraj je známý pro svůj malovaný perník i jako pořadatel největšího dostihového závodu v Evropě. Přesto, že okolí kraje nabízí spoustu zajímavých památek, hradů, zámků a bohatý přírodní potenciál, je ve srovnání s jinými regiony České republiky Pardubický kraj vnímán jako oblast s nižší návštěvností. Hlavním cílem práce je navrhnout možnosti využití zážitkového cestovního ruchu v Pardubickém kraji. Hlavní cíl diplomové práce je podpořen dílčími cíli. První dílčí cíl práce je zaměřen na aktuální stav cestovního ruchu v regionu. Druhý dílčí cíl práce zjišťuje postoje návštěvníků k zážitkovému cestovnímu ruchu na území regionu. Na základě zjištěných skutečností je možné navrhnout opatření, která mohou zvýšit návštěvnost Pardubického kraje. Třetí dílčí cíl práce zjišťuje vize významných aktérů na území regionu.

Výzkumné otázky:

- **Výzkumná otázka č. 1:** Více než 40 % respondentů vyhledává aktivity, které jsou obohacené o zážitky.
- **Výzkumná otázka č. 2:** Více než 50% respondentů je ochotno za zážitkovou turistiku utratit více než 2000Kč.
- **Výzkumná otázka č. 3:** Nejvíce vyhledávanou oblastí z hlediska zážitkového cestovního ruchu je oblast Chrudimska a Hlinecka.

Metodický postup

Teoretická část, charakteristika prostředí a vymezení aktuálního stavu vychází ze studia dokumentů literatury a elektronických zdrojů, které se zaměřují na zážitkový cestovní ruch a regionální rozvoj.

Charakteristika prostředí se věnuje Pardubickému kraji. Tato část práce využívá převážně elektronických zdrojů.

Vlastní šetření vychází z kvantitativního a kvalitativního sociologického přístupu. Kvantitativní šetření je zaměřeno na návštěvníky regionu, kteří využili služeb Turistického informačního centra ve městě Skuteč, které se nachází v Pardubickém kraji vzdáleném od Pardubic cca 30 km. Dotazníkové šetření vytvořené pro návštěvníky obsahuje celkem 14 otázek. Pro analýzu dat bylo získáno celkem 112 vyplněných tištěných dotazníků. Otázky jsou převážně uzavřené, kdy si respondent vybírá odpověď z nabízené varianty. V dotazníku jsou zahrnuty i otevřené otázky, které respondentovi nenabízí žádnou variantu odpovědi. Šetření si klade za cíl zjistit, jak návštěvníci vnímají Pardubický kraj z hlediska zážitků. Co návštěvníky motivovalo k tomu, aby tento kraj navštívili a kterou turistickou oblast považují za nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu. Výsledky šetření budou zpracovány. Budou potvrzeny nebo vyvráceny předem stanované výzkumné otázky a proveden výpočet závislosti mezi jednotlivými znaky. Kvalitativní šetření obsahuje polostrukturované rozhovory s aktéry na území regionu. Cílem šetření je identifikovat a vyhodnotit vize aktérů na rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji pomocí SWOT analýzy a doplnit tak část kvantitativního šetření.

Výsledky šetření pomohou vytvořit podklad pro naplnění vytyčených cílů a poskytnou užitečné informace pro zvyšování návštěvnosti v kraji. Výsledky jsou interpretovány v kapitole výsledky a diskuse. Návrhy a doporučení pro možný rozvoj cestovního ruchu v regionu jsou obsaženy v závěru diplomové práce.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Regionální rozvoj

Podle Jílkové a kol. (2018) se pojem regionální rozvoj rozlišuje mezi akademickým a praktickým pojetím. V případě, že se do regionálního rozvoje aplikují ekonomické, sociální a geografické poznatky na procesy a vztahy vyskytující se na určitém území jedná se o akademické pojetí. Cíl je v hledání nástrojů, které tyto vztahy a procesy ovlivňují. Růst potenciálu regionu se týká praktického pojetí. Obě tyto pojetí regionálního rozvoje jsou na sobě do jisté míry závislé. Akademické pojetí vytváří pro regionální politiku poznatky využitelné pro praktické pojetí. Regionální rozvoj řídí na území České republiky Ministerstvo pro místní rozvoj. V rámci regionální politiky zpracovává strategické a koncepční dokumenty, které zavádí do praxe. K cílům regionální politiky patří rozvoj regionů. Je zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnost. Každý region by měl mít příležitosti ke svému vyváženému rozvoji. Strategie regionálního rozvoje České republiky je základním dokumentem. Strategie byla vypracována pro období let 2014 až 2020. Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. Regionálně zaměřené rozvojové programy jsou financovány z národních zdrojů nebo jsou spolufinancovány ze zdrojů Evropské unie. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Strategie regionálního rozvoje. *Object moved* [online]. Copyright ©2020 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 05.03.2020].

Pojem region obecně chápeme jako vymezené území na základě společných znaků a rysů, díky kterým se liší od jiného území. Podle Zelenky a Páskové (2012) je region územní celek, který se vyznačuje společnou úrovní výskytu určitého nebo určitých znaků. Pojem region se v České republice používá k vymezení určitých geografických oblastí, které jsou dané historickým vývojem. Dále administrativním vymezením a vymezením dle regionů soudržnosti NUTS2¹.

---

¹ NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics – Nomenklatura územních statistických jednotek (PÚP, 2016)

3.2 Cestovní ruch

V této kapitole je představen vývoj cestovního ruchu, jeho význam druhy a formy.

Za nejstarší cestovatele považujeme Řeky, Egypťany a Římany. První doložené popisy z cest pocházejí z roku 480-425 př. n. l. Ve 13. století začínají objevitelské, obchodní a kolonizační cesty do zámoří. Za jednoho z nejznámějších cestovatelů můžeme označit Marca Pola (1254-1324). (Ryglová, 2009, s. 18). Původní význam cestovního ruchu byl považován za jiný výraz pro cestování. Současná definice cestovního ruchu umožňuje lépe definovat jeho význam, formy i druhy. Cestovní ruch je nutné chápat jako oblast spotřeby, kdy je brán jako způsob uspokojování potřeb a také jako oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti. Z tohoto tvrzení vyplývá, že cestovní ruch je mnohostranný společenský ekonomický jev. Cestovní ruch se definuje mnoha definicemi, ale žádná z těchto definic není zcela přesná a vyčerpávající. Na definici cestovního ruchu jinak pohlížejí cestovní kanceláře, hotely i obce a samotní podnikatelé, kteří služby cestovního ruchu konzumují. Ve svých definicích autoři kladou důraz na různé stránky tohoto složitého jevu, mnohdy v závislosti na tom, z hlediska které vědní disciplíny je cestovní ruch zkoumán a definován. (Ryglová, 2009, s. 9). Nejčastěji se používá statisticky zaměřená definice UNWTO² která vyjadřuje definici cestovního ruchu jako „*činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší, než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa.)*“ Tato definice obsahuje místní, časové i motivační vymezení cestovního ruchu. Cestovní ruch se týká obyvatelstva vyspělých i rozvojových zemí.

Cestovní ruch vytváří nové pracovní příležitosti, zajišťuje možnosti pro strukturální změny v hospodářství méně rozvinutých států. Zkoumání cestovního ruchu má interdisciplinární charakter a vyžaduje součinnost vědních oborů, jako je geologie, technologie, ekonomiky či marketingu. (Zelenka, Pásková, 2012, s.15).

---

² UNWTO - *United Nations World Tourism Organization* = Světová organizace cestovního ruchu, která vznikla přeměnou organizace nevládního charakteru IUOTO na mezinárodní organizaci mezivládní povahy v roce 1974.

Cestovní ruch je důležitý jak z pohledu jednotlivce, tak společnosti. Představuje významný společensko-ekonomický fenomén a představuje pohyb obyvatelstva za odpočinkem a rekreací. Cestovní ruch je součástí ekonomicky vyspělých zemí a je součástí způsobu života obyvatel. Patří mezi tři největší exportní odvětví hned vedle obchodu s ropu a automobilového průmyslu. (HESKOVÁ M., 2006, str. 9). Druhů neboli typů cestovního ruchu může být spousta. Záleží na zvolených kritériích. Podle času se bude jednat o krátkodobý nebo dlouhodobý cestovní ruch, podle místa se bude jednat o domácí nebo zahraniční cestovní ruch atd. Za základní kritérium se považuje klasifikace podle motivu, cílů a účelu. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

3.2.1 Cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje

Dle Malé (2002) se cestovní ruch stává klíčovým faktorem procesu rozšíření a diferenciací regionálního hospodářství. Čím větší vahou se opírá o vnitroregionální ekonomiku a čím menší vahou je závislý na mimoregionálních trzích, tím více roste jeho význam pro region samotný. V této oblasti mají hlavní význam přímé a nepřímé zdroje. Výdaje domácích a zahraničních turistů v konkrétní oblasti jsou zdroje přímé a nepřímé zdroje umožňují vytvářet nová pracovní místa (Foret a Foretová, 2001). Přínosy cestovního ruchu pro region vidí Hall (2005) v tom, že cestovní ruch je důležitým nástrojem pro intervenční politiku ve strukturálně postižených a periferních regionech. Důvody jsou takové, že se v těchto regionech objevují značné sociální a environmentální náklady spojené s migračními tlaky. Většinou se jedná o regiony s bohatými přírodními zdroji jejichž využívání je nutné koordinovat. Periferní regiony se skrývají environmentální, ekonomické a sociální podmínky pro další rozvoj. Cestovní ruch je tedy významným ekonomickým nástrojem pro regionální rozvoj a podílí se na snižování ekonomické nerovnosti mezi regiony. Lze říci, že cestovní ruch je chápán za základní odvětví a za obslužná odvětví lze pokládat pohostinské služby, zábavní a sportovní průmysl, maloobchodní síť, dopravu, stavebnictví apod., která částečně závisí na cestovním ruchu (Šauer a kol. ,2015). V jednotlivých krajích bez průmyslové výroby hraje cestovní ruch důležitou roli. Vytváří mnoho pracovních míst a jeho vývoj přispívá k podpoře investičních aktivit v této oblasti. (Lacina, 2007).

3.2.2 Udržitelný cestovní ruch

Udržitelný rozvoj cestovního ruchu lze definovat jako zabezpečení a zajištění současných a budoucích potřeb účastníka cestovního ruchu. Napomáhá v rozvoji daného území a při šetrném využívání kulturních a přírodních hodnot vede k dlouhodobé prosperitě dané oblasti. Cíle pro udržitelný cestovní ruch udává Globální etický kodex cestovního ruchu Mezinárodní organizace OSN pro cestovní ruch. Cestovní ruch je jedním z celosvětově nejvýznamnějších průmyslových odvětví (vytváří 11 % světového HDP). Dlouho nebyla věnována pozornost environmentálním dopadům rozvoje cestovního ruchu. Až silný rozvoj cestovního ruchu, spojená s růstem životní úrovně ve vyspělých zemích, upozornil na nutnost řešit otázky trvalé udržitelnosti. Pro rozvoj daného území můžeme za přínos cestovního ruchu označit vytváření nových pracovních příležitostí. Významnou součástí příjmů státních i místních rozpočtů jsou příjmy z cestovního ruchu. Cestovní ruch přispívá k poznávání přírodního a kulturního dědictví jiných národů. Díky tomu se nám daří lépe chápat jejich mentalita, zvyklosti a obyčeje a rozvíjí se tak myšlenka mírového soužití. Nekoordinovaným rozvojem cestovním ruchu může v určitých lokalitách docházet vlivem cestovního ruchu k poškozování prostředí. Nadměrným využíváním přírodních zdrojů, a to zejména těch neobnovitelných, hrozí, že může docházet ke konfliktům mezi domácím obyvatelstvem a návštěvníky. EDEN - European Destinations of Excellence 2013 - Udržitelný cestovní ruch. *EDEN - European Destinations of Excellence 2013 - Cestování bez bariér* [online]. Copyright © 2008 [cit. 03.03.2020].

3.2.3 Předpoklady cestovního ruchu

V této kapitole jsou představeny předpoklady cestovního ruchu³.

Samotnou existenci a rozvoj cestovního ruchu v určitých oblastech a střediscích ovlivňují předpoklady cestovního ruchu:

- Lokalizační - přírodní a kulturní

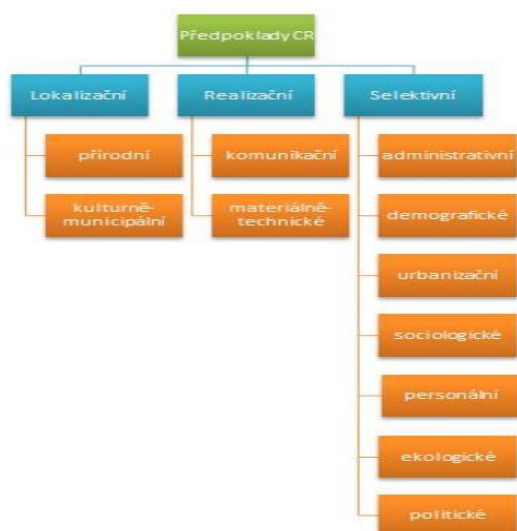
---

³ Předpoklady cestovního ruchu představují souhrn přírodních a antropogenních aspektů, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu. Dělí se na lokalizační, realizační a selektivní. (Vystoupil, Šauer a kol., 2011, s. 34).

- Selektivní - objektivní a subjektivní
- Realizační - dopravní a materiálně technické (Pourová, 2010 s. 14).

Obrázek č. 1 zobrazuje schéma předpokladů cestovního ruchu.

Obrázek 1: Předpoklady cestovního ruchu

Zdroj: Cestovní ruch | Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky | Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. *Informační systém* [online]. [cit. 24.02.2020].

3.2.4 Realizační

Realizační předpoklady cestovního ruchu jsou nezbytné pro rozvinutí primárních zdrojů. Tyto realizační faktory prakticky umožňují realizaci turismu. Zahrnují komunikační předpoklady (dostupnost území, komunikační sítě a jiné) a infrastrukturu cestovního ruchu (ubytovací zařízení, stravovací zařízení a jiné). Realizační faktory s sebou přinášejí realizovatelnost neboli proveditelnost cestovního ruchu. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 477).

3.2.5 Selektivní

Selektivní předpoklady cestovního ruchu nazýváme také jako stimulační faktory. Zahrnují demografické předpoklady, politické, ekonomické, ekologické, administrativní, sociální a materiálně-technické. Tyto faktory hrají jednu z podstatných rolí. Selektivní předpoklady představují, jak se obyvatelstvo zapojuje do fungování cestovního ruchu a je možné je označit za stimulační. Jde o předpoklady stimulující vznik ve funkci poptávky (Hamarneh, s. 12, 2012). Tyto předpoklady dělíme na objektivní a subjektivní faktory. Objektivní faktory jsou:

- politické faktory - politické skutečnosti světového i místního charakteru
- ekonomické předpoklady - výše reálné mzdy, podpora podnikání v cestovním ruchu

Psychologický pohled přináší povědomí o regionu, zkušenosti návštěvníků, marketing destinace a podmínky politického charakteru. Pod subjektivním pohledem si lze představit například vízovou povinnost. Z ekonomického hlediska se jedná o schopnost obyvatel investovat čas i finance do volného času. Obyvatelstvo, které žije v městech je připraveno investovat více času i peněz do trávení volného času než lidé žijící ve venkovských oblastech. Mezi environmentální předpoklady řadíme pozitivní, ale i negativní dopady turismu. Pozitivní dopady chápeme ve smyslu zvýšené zaměstnanosti nebo například v přísunu financí. Negativním dopadem pro region může být znečišťování životního prostředí, negativní vlivy na flóru a faunu a krajinaotvorba. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 512).

3.2.6 Lokalizační

Lokalizační předpoklady obvykle zahrnují přírodní bohatství a kulturní a historické aspekty. Jedná se o část komplexu předpokladů, který určuje potenciální výskyt cestovního ruchu. Hodnocení těchto předpokladů umožňuje diferencovat krajinu na základě jejího potenciálu pro cestovní ruch. Při hodnocení se vychází z analýzy jednotlivých komponentů. Hodnotí se přírodní a kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 319).

- přírodní předpoklady

Reliéf krajiny podmiňuje výskyt a lokalizaci řady ostatních přírodních rekreačních prvků. Jedná se o říční síť, hospodářské využití území a rozmístění sídel. Význam reliéfu při hodnocení potenciálu krajiny a její využitelnosti pro cestovní ruch roste se zvyšující se vertikální a horizontální členitostí území. Pestřejší reliéf má větší předpoklady pro využití krajiny z aspektu cestovního ruchu než monotónní reliéf. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 319).

- kulturně historické předpoklady

Tyto předpoklady vznikly tvořivou činností člověka a mají specifické rozmístění. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 319).

3.2.7 Druhy a formy cestovního ruchu

Druhy

Rekreační cestovní ruch je vhodný pro přírodní prostředí s cílem odpočinku a zlepšení fyzické i psychické kondice. Tento druh cestovního ruchu zahrnuje také příměstskou rekreaci. Jedná se o zpravidla krátkodobější realizaci trávení volného času na chatách, chalupách a zahrádkách. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Kulturně-poznávací cestovní ruch je zaměřený na poznávání historie, kultury, tradic a zvyků vlastního i jiných národů. Základem jsou sakrální i světské stavební a architektonické památky, umělecká díla, přírodní památky a společenské události. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Náboženský druh cestovního ruchu je zaměřený na poutní turistiky, kterými jsou návštěvy poutních a posvátných míst, církevních památek a účasti na církevních obřadech. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Vzdělávací cestovní ruch si klade vzdělávat se a naučit se něco nového. Může je jednat o jazyky, sporty, umělecké a řemeslné dovednosti i odborné profesní znalosti. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Společenský cestovní ruch zahrnuje setkávání se s příbuznými a vytváření nových přátelských vztahů s lidmi, kteří mají stejné záliby a zájmy o společenský život. Do tohoto druhu cestovního ruchu zahrnujeme nejrůznější vzpomínkové akce pro veterány nebo příznivce významných historických událostí. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Zdravotní cestovní ruch zahrnuje lázeňsko-léčebný cestovní ruch, který zahrnuje zdravotní prevenci a rehabilitaci. V České republice nalezneme šestatřicet uznávaných lázeňských míst s cennými přírodními zdroji. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Sportovní cestovní ruch nezahrnuje pouze aktivní účast na samotných sportovních aktivitách, ale i pasivní účast na sportovních akcích. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Poznávání přírody se zaměřuje se na poznávání fauny a flóry v podobě návštěv přírodních rezervací, parků. Specifickým typem je ekoturistika, která hovoří o návratu k přírodě v podobě zeleného tzv. měkkého cestovního ruchu. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

Dobrodružný cestovní ruch obsahuje adrenalinové sporty spojené s nebezpečím a testováním psychických i fyzických vlastností účastníků. Může se například jednat o sjíždění vodopádů nebo skákání z výšek. (Foret, Foretová, 2001, s. 17).

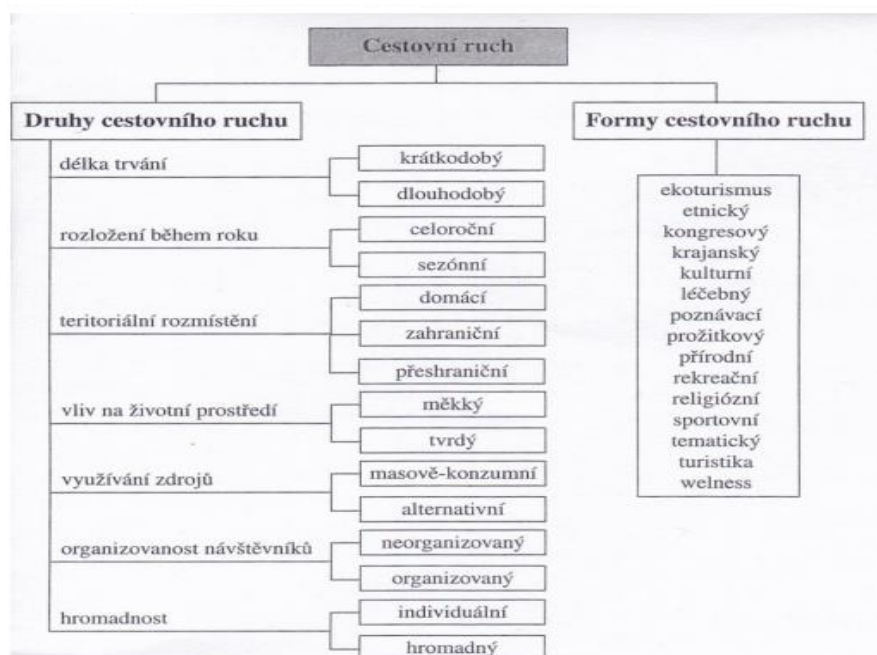
Profesní cestovní ruch zahrnuje obchodní i služební cesty, účasti na kongresech, veletrzích a výstavách. Cestovní ruch má zlepšit vztahy se zaměstnanci. (Foret, Foretová, 2001, s. 17,18).

Formy cestovního ruchu rozlišujeme na cestovní ruch:

akční, azylový, báňský, baťůžkový, benzínový, brigádnický, celoroční, dlouhodobý, dobrodružný, dobrovolnický, drogový, důlní, etnický, etnografický, expediční, feministický, geologický, gurmánský, historický, historizující, hromadný, hyenistický, incentivní, individuální, jezdecký, kaňonový, komunitní, kongresový, kosmický, krajanský, krátkodobý, kulturní, lázeňský, léčebný, lesbický, levný, literární, luxusní, lyžařský, masový, meditační, měkký, městský, mezinárodní, náboženský, nákupní, národní, off-road,

organizovaný, pasivní, pašerácký, permakulturní, pivní, pobytový, poutní, poznávací, profesní, prožitkový nákupní, příbuzenský, příhraniční, příjezdový, přírodně orientovaný, přírodní, rekreační, religiózní, romantizující, rurální, rybářský, seniorský, sexuální, slumový, sociální, společensky odpovědný, sponzorovaný, sportovní, tematický, tranzitní, urbánní, vázaný, vědecký, venkovský, vinařský, vnitřní, vodní, vojenský, volný, výjezdový, výzkumný, vzdělávací, vztahový, zahraniční, **zážitkový** a zdravotní. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 83,84). Rozdělení druhů a forem cestovního ruchu zachycuje obrázek č. 2 – schéma druhů a forem cestovního ruchu.

Obrázek 2: Schéma druhů a forem cestovního ruchu

Zdroj: (Zelenka, Pásková, 2012, s. 16).

3.2.8 Účastníci cestovního ruchu

Velmi důležité je rozumět jednotlivým typům účastníků cestovního ruchu. Důležité je to zejména pro statistické účely. Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu z roku 1991 rozděluje účastníky do domácího a mezinárodního turismu. Domácí a mezinárodní cestovní ruch vymezuje časové období, po které se účastník CR nachází mimo své trvalé bydliště a důvodem realizované cesty účastníka nebo výdělečná činnost.

Rezident – domácí návštěvník patří do domácího cestovního ruchu. Je to osoba, která v určitém místě žije alespoň šest měsíců.

Nerezident – zahraniční návštěvník je osoba sledované země trvale žijící v cizině. Země sídla nerezidenta je jiná, než je navštívená země.

Návštěvník je osoba, která cestuje do jiné země než do té, ve které má tato osoba své trvalé bydliště. Doba nesmí překročit dvanáct kalendářních měsíců. Návštěvníci se dělí na jednodenní návštěvníky a turisty. Rozdíl je ten, že jednodenní návštěvník se cestovního ruchu účastní bez přenocování.

Turista je osoba, které cestuje do jiné země a mimo své trvalé bydliště a zdrží se zde alespoň jedno přenocování. Doba ovšem nesmí přesáhnout jeden rok.

Výletník je jednodenní návštěvník. V mezinárodním cestovním ruchu je to osoba, která cestuje do jiné země než do té, v níž trvale žije. Doba nesmí překročit 24 hodin a v navštívené zemi tato osoba nesmí přenocovat. Domácí cestovní ruch tuto osobu označuje jako osobu trvale usídlenou v určité zemi, která cestuje v rámci této země do jiného místa než toho, v němž má své trvalé bydliště. Doba nesmí přesáhnout 24 hodin.
Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©G [cit. 27.02.2020].

3.3 Zážitekový cestovní ruch

Zážitekový cestovní ruch⁴ označujeme za formu cestovního ruchu, kde jsou účastníci motivováni vyhledáváním netradičních zážitků. Zážitekový cestovní ruch má dva krajní přístupy, kterými jsou vyhledávání a prožívání sociálních kontaktů a kontaktů s přírodou a kulturním prostředím. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 643). Ve Skotských palírnách whisky je možné uskutečnit exkurzi přímo v palírně. Cílem exkurze je seznámit návštěvníky s technologií výroby a získat podrobné informace o daném výrobku. Nejpodstatnější je to, že návštěvník si na této exkurzi sám zkusí vyrobit na základě informací, které mu podá odborný pracovník svůj vlastní nápoj, který i ochutná. Tato forma prezentace, která se skládá i z aktivního podílení se návštěvníka se stala populární a došlo ke vzniku samotné zážitkové turistiky. Hlavním cílem zážitkové turistiky je nabídnout návštěvníkům aktivní formu poznávání. Toto poznávání je založeno na silném emotivním zážitku. V mnoha případech se jedná o prohlídku konkrétního objektu, ale využívají se i stavby nebo zařízení, které již nejsou společností využívány. Objekty jsou poté ponechány k prozkoumání návštěvníkům netradiční a zábavnou formou. Zážiteková turistika se využívá především na místech, ke kterým se váže zajímavý příběh a také tam, kde je možné uspořádat akci, do které se může návštěvník aktivně zapojit a uvědomit si některé souvislosti prostřednictvím zážitku. Zážitekový cestovní ruch přináší jisté výhody jak pro firmy, tak samotného města a obce. Dané lokalitě, které se firma, rozhodne představit své technické a technologické památky se zvýší příjmy z cestovního ruchu. Firmy, které získávají finance prostřednictvím provozování zážitkové turistiky, získávají nejen peníze ze vstupného, ale i z dalších doplňkových aktivit. Rozpočet obcí a měst pak může počítat vyššími příjmy, a to v důsledku toho, že návštěvníci zůstávají déle na místě, které jim má co nabídnout. Tato turistika je pro všechny, kteří se chtějí aktivně zapojit do dané atraktivity a zažít něco nového. (Hesková, 2006, s. 223).

---

⁴ ZCR je forma cestovního ruchu, „jejíž účastníci jsou motivováni vyhledáváním zážitků odlišných od všedního života, vzrušení. Má dva krajní přístupy-vyhledávání a prožívání sociálních kontaktů a kontaktů s přírodou a kulturním prostředím destinace (*genius loci*) nebo vyhledávání zážitků v rámci atrakcí.“

3.3.1 Teorie zážitku

V destinaci, kterou turista navštíví, očekává, že najde znaky, které si vyhledal v katalogu nebo prospektu. Vyhledané znaky nebo symboly destinace slouží k získávání zážitků. Návštěvník je sbírá, užívá a porovnává mezi sebou. Zážitky jsou sociálně konstruovány a organizovány. V žádném případě nejsou přirozené. Často je lidmi využíváno takové zboží a služby, které nejsou neobyčejné a nezbytné. Pokud je destinace dobře prezentována, může v návštěvníkovi vyvolat větší dojem, než kdyby ji poznával sám návštěvník. Turisté chtějí důkazy, že nabízená destinace je vhodná pro trávení volného času. Obecně můžeme zážitek definovat jako filozoficko-psychologický pojem. Jedná se o citové zabarvení stavů a jevů, které vystupují ve vědomí subjektu jako něco důležitého a významného v jeho životě. Vztah osobnosti k tomu, co se děje v jejím životě, forma aktivity subjektu, vystupující v situacích otřesů, zklamání, změny cílů a hodnot a zároveň subjektivní stránka snad, přání, cílů a motivů. (Dvořáková, Hájková, Folbergerová, 2006).

Základem teorie k zážitku je trojúhelník přístupu. Trojúhelník představuje perfektní produkt, ve kterém je zastoupený každý element zážitkového cestovního ruchu. Tento trojúhelník přístupu k cestovnímu ruchu pomáhá analyzovat produkt a pomáhá najít způsoby jeho rozvoje. Z následujícího obrázku č. 3 je možné analyzovat a porozumět aspektům cíleného zážitku v turistických oblastech a virtuálních světech. Trojúhelník obsahuje následující úrovně:

- Fyzická úroveň vzbuzuje zájem turisty. V této úrovni se zohledňuje samotný produkt, přání a očekávání.
- Motivační úroveň využívá smysly a vjemy. Samotný produkt je zkoušen, přijímán a přijat do podvědomí.
- Rozumová úroveň zjišťuje, jestli jsme s produktem spokojeni nebo nejsme. V této úrovni nabízí produkt turistovi naučení se něčeho nového a vyzkoušení si zážitku.
- Emocionální úroveň zahrnuje samotné prožití zážitku. Pokud jsou splněny předchozí úrovně produktu, očekává se u turisty kladná emoční reakce.

- Mentální úroveň je nejvyšší úrovní produktu. Jedná se o silnou emotivná reakci ze zážitku. Tato emotivní reakce může vést k osobní proměně, která přináší trvalou modifikaci fyzického bytí, mysli nebo životního stylu. (Dvořáková, Hájková, Folbergerová, 2006).

Obrázek 3: Trojúhelník přístupu k cestovnímu ruchu cíleného zážitku

Zdroj: (Dvořáková, Hájková, Folbergerová, 2006).

Zážitkový cestovní ruch se snaží působit na všechny úrovně vyobrazené v trojúhelníku. Základem je vybudovat takový produkt cestovního ruchu, kde je návštěvníkovi umožněno seznámit se s prezentovanou atraktivitou a zapojit přitom první tři úrovně vnímání. Tento prožitek vyvolá v účastnících zvýšení loajality a vyvolá v nich hlubší hájem o problematiku. (Dvořáková, Hájková, Folbergerová, 2006).

3.3.2 Formy zážitkového cestovního ruchu

Gurmánský

Účastníci jsou motivováni požitkem z konzumace, kulturou stolování, atmosférou, způsobem obsluhy, výzdobou stravovacího zařízení a seznamováním se s vybranými pokrmy a nápoji. Typické jsou návštěvy tradičních a neobvyklých restaurací a farmářských trhů, rybářské lodní výlety, exkurze do výroben potravin, návštěvy a degustace ve vinných sklepech a pivní slavnosti. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 192).

dobrodružný

Můžeme označit také jako adrenalinový cestovní ruch. Jedná se o formu cestovního ruchu, kdy se očekává dobrodružná dovolená. Hlavním rysem je neočekávanost a neexistence pevně daného programu a nové zkušenosti. Je očekávána i určitá míra kontrolovaného rizika a nebezpečí. Dobrodružný cestovní ruch je spojen s horolezectvím, vysokohorskou turistikou, výpravami na obtížně dosažitelná místa. skoky volným pádem nebo například sjížděním divokých řek. Dobrodružný turismus se řadí k rostoucímu segmentu na trhu, jehož typickými rysy jsou rostoucí nabídka specializovaných cestovních kanceláří, kreativita v nabídce produktů, zvyšující se sortiment nabízeného vybavení, vytváření asociací, specializovaných výstav a veletrhů a vydávání specializovaných časopisů. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 114).

Gamblerský

Účastníci jsou motivováni hráčskou vášní, ze které se může stát duševní choroba. Přesto, že z provozování heren a kasin plynou do státních pokladem velké příjmy je gamblerský společensky nežádoucím jevem. Za známá střediska tohoto cestovního ruchu můžeme označit Las Vegas, Monaco nebo Monte Carlo. Aktivně gamblerský podporuje American Gaming Association. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 174).

Sexuální

Účastníci sexuálního cestovního ruchu jsou motivováni vyhledáváním sexuálních zážitků. Jedná se o neobvyklé, nedostupné nebo obtížně dostupné, sociálně nepřijatelné sexuální zážitky. Takto zaměřený cestovní ruch se liší způsobem realizace mužů a žen. Pokud se v destinaci koncentruje forma pseudo-cestovního ruchu, lze vysledovat negativní vlivy, působící na hostitelskou komunitu. Tyto vlivy mohou být krátkodobé i dlouhodobé. Za negativní vlivy považujeme kriminalitu, drogy nebo narušení sociálních vztahů. Mezi typickou cílovou zemí patří Thajsko, Filipíny, Keňa a Dominikánská republika. Typickou vysílající zemí je Německo. Sexuální cestovní ruch je problémem příhraničních oblastí České republiky. Specifickou formou je prostituční „cestovní ruch“. Globálním problémem je výskyt AIDS a jiných pohlavních nemocí. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 514).

Meditační

Účastníci jsou motivováni nabytím psychické rovnováhy prostřednictvím meditačních technik. Za typická místa pro meditaci označujeme odlehlá místa, poklidné lokality zpravidla s nižším rozsahem infrastruktury a intenzitou cestovního ruchu. Mezinárodně orientovanou destinací cestovního ruchu je jihovýchod Asie, Indie, Tibet a Thajsko. Hlavním smyslem je seznamování se s meditačními technikami a filozofií. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 333).

Sportovní

Účastníky této formy cestovního ruchu jsou aktivními sportovci nebo diváky různých druhů outdoorových, indoorových, letních a zimních sportů, masových akcí, závodů nebo soutěží. Můžeme zde zařadit i sportovce příležitostní, rekreační nebo vrcholový. Masovou akcí jsou třeba olympijské hry, mistrovství světa ve fotbale nebo závody F1. Pro zvýšení návštěvnosti jsou u sportovních akcí upravována pravidla, závody jsou pořádány blíže divákům nebo jsou vytvářena sportovní představení pro diváky. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 540).

Drogový

Účastníci jsou motivováni získáváním požíváním drog, a to často ve spojení s meditací a různými rituály. Tyto obřady však začínají mít pouze komerční charakter. Hlavním cílem obřadu tedy bývá vidina finančního obnosu, než potřeba vlastního duchovního uspokojení a spojení s vyšší mocí. Tato forma cestovního ruchu je provozovaná v zemích se snadným přístupem k drogám, kterou je třeba Indie. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 123).

Virtuální

Virtuální cestovní ruch znamená v užším smyslu smyslové cestování ve virtuálním prostoru, vytvořeném počítačem a zprostředkovaném technickými prostředky. Obecně se jedná o interakci člověka s různě technicky realizovaným odrazem reálného světa v digitálním světě. Pro virtuální cestovní ruch jsou používány digitální panoramatické fotografie, 3D vizualizace nebo například virtuální realita. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 606).

Kosmický

Účastníci jsou motivováni dobrodružstvím poznávání kosmu a jiných planet. Lety je možné realizovat do vysoké stratosféry, parabolické lety s krátkodobým pobytem ve vesmíru kosmické lety ve stavu bez tíže s jedním nebo několika oblety kolem Země a delší pobyty na vesmírných stanicích nebo v kosmických hotelech. Kosmické hotely jsou upravené vesmírné stanice a existují jejich poměrně reálné projekty. (Zelenka, Pásková, 2012, s. 282).

3.3.3 Trendy v zážitkovém cestovním ruchu

Zážitkový cestovní ruch jistě není běžný a obyčejný. Oproti cestovnímu ruchu nabízí víc, než jen poznávání míst. Tato forma je stále častěji návštěvníky vyhledávána. Obrovským trendem v zážitkovém cestovním ruchu je vzdělávání prostřednictvím zážitku. Ve světě jsou tyto vzdělávací centra známa pod názvy discovery children, science museum apod. Tyto centra zábavného poznávání jsou založena na interaktivitě a experimentech. Účastník si vytváří vlastní hypotézy a zkouší nové věci pomocí svých smyslů. V těchto zmíněných centrech jsou k vidění spousty exponátů, které si účastník může osahat, poslechnout, očichat i ochutnat. (Dvořáková I., Hájková M., Folbergová R., 2006).

Mnoho lidí vyhledává zážitkovou turistiku pro naplnění dovolené adrenalinem a sportem. Spousta sportovních dovolených souvisí s vodou. Jedná se jízdu na vodních skútrech, nafukovacích banánech až po rafty na horských řekách. Velmi oblíbená je dovolená na in-line bruslích nebo cyklistika. Velice oblíbené je potápění či šnorchlování. Vhodnou destinací je například Řecko, Egypt nebo Chorvatsko. I Česká republika oplývá spoustou zajímavých míst, kde lze strávit adrenalinovou dovolenou. Za zmínku jistě stojí lanová centra, lezení po pískovcových skalách nebo návštěva výrobek. Zde řadíme exkurze v pivovarech, lihovarech, vinných sklípečích. Z restaurací to jsou čokoládovny, sýrárny, středověké hostiny. (Rychtářová P., 2010).

3.3.4 Pozitivní důsledky ZCR

Velkým pozitivem je fakt, že zážitkový cestovní ruch není vázán na turistickou sezónu. Může tedy být provozován i mimo sezónu. Zprostředkování zážitku by mělo být trendem pro cestovní kanceláře i pro samotné obce a regiony. Cílem těchto subjektů je zajistit, aby si turisté pobyt prodloužili a více „utráceli“. V kulturně slabších regionech přispívá zážitkový cestovní ruch k oživení cestovního ruchu. Zážitkový cestovní ruch se využívá především v místech se zajímavým příběhem nebo prostředím. Důležité je, aby zde byla možnost aktivně návštěvníka zapojit. Upozornit můžeme na návštěvu technické památky, která stále slouží svému účelu (např. elektrárna). Zážitkový cestovní ruch jistě rozvíjí zájmové činnosti lidí a nabízí širokou škálu zaměření (např. sportovního, poznávacího). Zážitkové programy cestovního ruchu s sebou přinášejí ekonomické výhody. Pro samotného provozovatele přinášejí zisk ze vstupného a jiných doplňkových aktivit. Největším cílem je uspokojení návštěvníka. Spokojený návštěvník se rád podělí o svůj zážitek s ostatními lidmi, a tak bezplatně šíří dobré jméno produktu cestovního ruchu. Dobře zorganizovaný zážitkový program napomáhá k opakované návštěvě, a proto lze očekávat zvýšení zájmu návštěvníků o danou atraktivitu, kterou již navštívili několikrát. Segment zážitkového cestovního ruchu není specificky určen a oslovuje široké spektrum lidí od dětí až po seniory. Zdroj: *Object moved* [online]. Copyright © [cit. 24.02.2020].

3.3.5 Negativní důsledky ZCR

Za negativní důsledek zážitkového cestovního ruchu můžeme jistě označit vysoké náklady na provoz, a to jak pro provozovatele i návštěvníka. Organizace a provozování zážitkových programů cestovního ruchu je velice náročná. Důraz se klade na bezpečnostní opatření zážitkových atraktivit. Provozovatel tedy musí počítat s kontrolami a povoleními, které jsou základním předpokladem pro tento druh podnikání. Zážitkovou turistiku by měl provozovat zkušený a vyškolená odborník, která dokáže výrobky nebo služby netradičně prezentovat. Další vlastností by měla být profesionalita, ochota, jazykový vybavenost, slušnost a vstřícné jednání. Tyto náklady představují značnou finanční zátěž pro provozovatele i návštěvníka. Tyto náklady se totiž promítnou do ceny vstupného či do ceny doplňkových služeb. Zdroj: *Object moved* [online]. Copyright © [cit. 24.02.2020].

4 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ

Fyzicko-geografická charakteristika

Ve východních Čechách na pomezí Čech a Moravy se rozkládá Pardubický kraj. Pardubický kraj sousedí s krajem Středočeským, Královéhradeckým, Olomouckým, Jihomoravským a Vysočinou. S krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří oblast soudržnosti Severovýchod (tzv. NUTS 2). Železné hory a Hornosvratecká vrchovina zaujímá jižní část Pardubického kraje. Boskovická brázda a Drahanská vrchovina zaujímá východní část. V severovýchodní části kraje najdeme Podorlickou pahorkatinu, Orlické hory a částečně Jesenickou oblast. Nejvyšším bodem je Kralický sněžník (1 424 m n. m.) a naopak nejnižším bodem je hladina Labe (201 m n. m.). Podnebí kraje je v nížinách teplé. Směrem do vyšších nadmořských výšek přechází do mírně teplé podnebné oblasti až do chladné podnebné oblasti. Na jihu a severovýchodě kraje je klima chladné. Možnost vzájemné spolupráce nám umožňuje sousedství s Polskem jak v oblasti environmentální, tak hospodářské. (Podhorský, 2004, s. 9).

Obrázek č. 4: znázorňuje jednotlivé kraje České republiky.

Obrázek 4: Kraje České republiky

Zdroj: Kraje, okresy, obce - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright2000[cit.12.02.2020].

Pardubický kraj je pátým nejmenším krajem v České republice. Lesní pozemky pokrývají 29,8 %, orná půda tvoří 43,1 % a zemědělská půda představuje 59,8 % rozlohy kraje. Králický Sněžník (1.424 m n. m.) je nejvyšším bodem. Vrcholová a centrální část byla vyhlášena přírodní rezervací. Nejnižší bod kraje nalezneme na hladině Labe u Kojic (201 m n. m.) Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2017) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online][cit.12.02.2020].

Socioekonomické podmínky

K 31. 12. 2018 v Pardubickém kraji žilo 520 316 obyvatel, což představuje 4,9 % celkového počtu obyvatel ČR. Samotné Pardubice jsou nejlidnatějším okresem Pardubického kraje. Poté následují okresy Ústí nad Orlicí, Svitavy a Chrudim. V roce 2018 došlo oproti předchozím letem k poklesu počtu obyvatel ve věkové skupině 15-64 let (oproti roku 2017 o 0,4 %). Růst obyvatel byl zaznamenán ve věkové skupině 65letých a starších (o 2,4 %). Za posledních 15 let byl nejvyšší počet dětí věku 0-4 let. Poměr počtu obyvatel 65letých a starších k obyvatelstvu mladšímu 15 let (index stáří) dosáhl v roce 2018 hodnoty 126,5. U žen dosáhl index stáří v roce 2018 hodnoty 148,8 a u mužů to bylo pouhých 105,2. Rozdíl mezi ženami a muži je způsoben nižším průměrným věkem zemřelých mužů. Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Z následující tabulky č. 1 je zřejmé, že s přibývajícím věkem se počet obyvatelstva zvyšuje.

Tabulka 1: Počet obyvatel v Pardubickém kraji

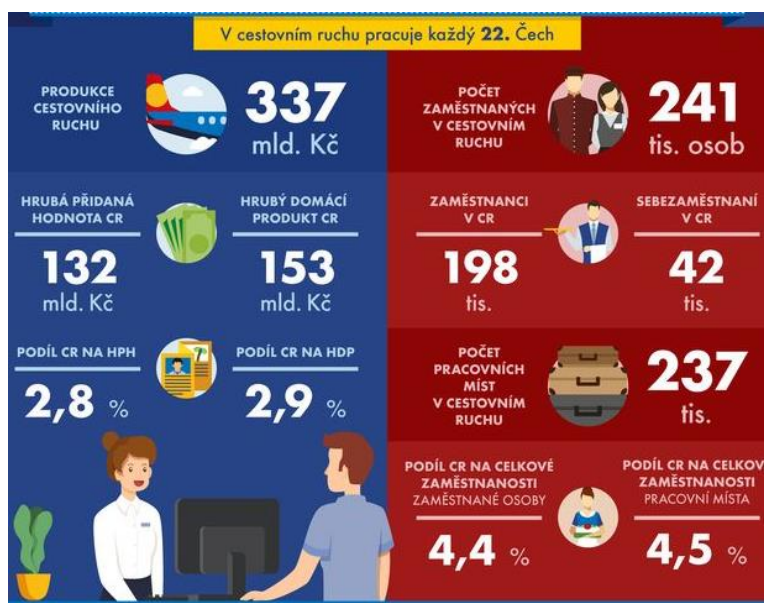
	2014	2015	2016	2017	2018
Počet obyvatel celkem (k 31. 12.)	516 372	516 149	517 087	518 337	520 316
muži	255 137	255 159	255 691	256 604	257 948
ženy	261 235	260 990	261 396	261 733	262 368

Zdroj: Obyvatelstvo - Kraj | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Ekonomika cestovního ruchu v České republice a Pardubickém kraji

Cestovní ruch je na regionální i národní úrovni významnou ekonomickou činností. Obrázek č. 5 zobrazuje cestovní ruch v roce 2018, který tvořil 2,9 % hrubého domácího produktu České republiky (153 miliard korun). V oblasti cestovního ruchu bylo zaměstnáno 240,6 tisíce osob, což bylo meziročně o 0,7 % více. Zaměstnanci tvořili 82 % a sebezaměstnané osoby podnikající v oboru 18 %.

Obrázek 5: Ekonomický význam cestovního ruchu v České republice

Zdroj: Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020].

Výdaje cestovního ruchu dosáhly v roce 2018 295 miliard korun. Jedná se o souhrnný ukazatel poptávky všech návštěvníků, kteří trávili dovolenou v České republice. Celkový objem výdajů byl v roce 2018 v meziročním srovnání o 0,8 % vyšší a zároveň dosáhl nejvyšší hodnoty od začátku sledování v roce 2003. Obrázek č. 7 zobrazuje, že příjezdový cestovní ruch, kteří tvoří zahraniční návštěvníci činil více než 57 %, tj. 168,5 miliard korun. Celkem 43 % finančních prostředků to je 126,2 miliard korun tvořili tuzemští návštěvníci prostřednictvím domácího cestovního ruchu. Spotřebu cestovního ruchu v České republice zachycuje obrázek č. 6.

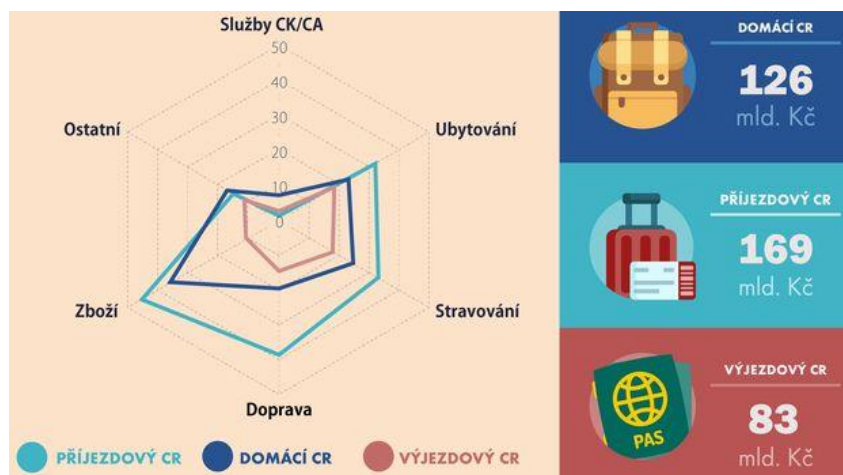
Obrázek 6: Spotřeba cestovního ruchu dle druhu

Zdroj: Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020].

V roce 2018 ve spotřebním koši cestovního ruchu převládaly v roce 2018 dle produktů výdaje na zboží, zahrnující i útratu za pohonné hmoty. Obrázek č. 8 zobrazuje do kterých služeb návštěvníci vynaložili v roce 2018 finanční prostředky. Skutečnost, jak návštěvníci své finance vynaložili do služeb v oblasti stravování, ubytování a dopravy zobrazuje obrázek č. 7.

Obrázek 7: Struktura cestovního ruchu dle spotřeby druhu

Zdroj: Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020].

Českou republiku v roce 2018 navštívilo 36,3 miliónu zahraničních návštěvníků. Občané České republiky realizovali téměř 86 miliónu cest v tuzemsku a 13 miliónu cest do zahraničí. Ve výjezdovém cestovním ruchu byls zaznamenán nejdelší průměrná délka pobytu (7,2 dnů). V domácím cestovním byl zjištěn nejvyšší podíl jednodenních návštěv (63 %). Počet návštěvníků dle druhu cestovního ruchu za rok 2018 zachycuje obrázek č. 8.

Obrázek 8: Počet návštěvníků cestovního ruchu

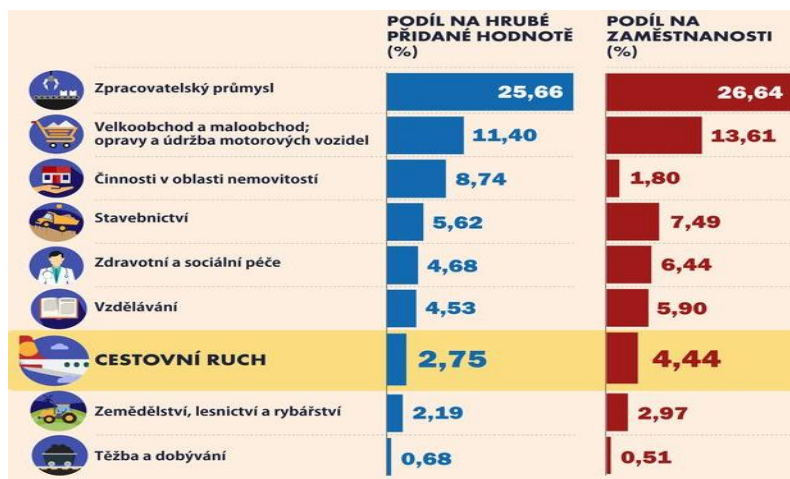

Zdroj: Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020].

Na tvorbě hrubé přidané hodnoty tvořil podíl cestovního ruchu v národním hospodářství 2,8 %. Tato hodnota je vyšší než v zemědělství, lesnictví a rybářství, ale naopak menší než v sektoru zdravotní a sociální péče nebo vzdělání. Na celkové zaměstnanosti tvořil podíl cestovního ruchu v národním hospodářství 4,4 %. Z toho vyplývá, že každý dvaadvacátý Čech pracoval v turismu. Obrázek č. 9 zobrazuje podíly na hrubé přidané hodnotě a podíly na zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích v procentech.

Obrázek 9: Jiná odvětví vs. cestovní ruch

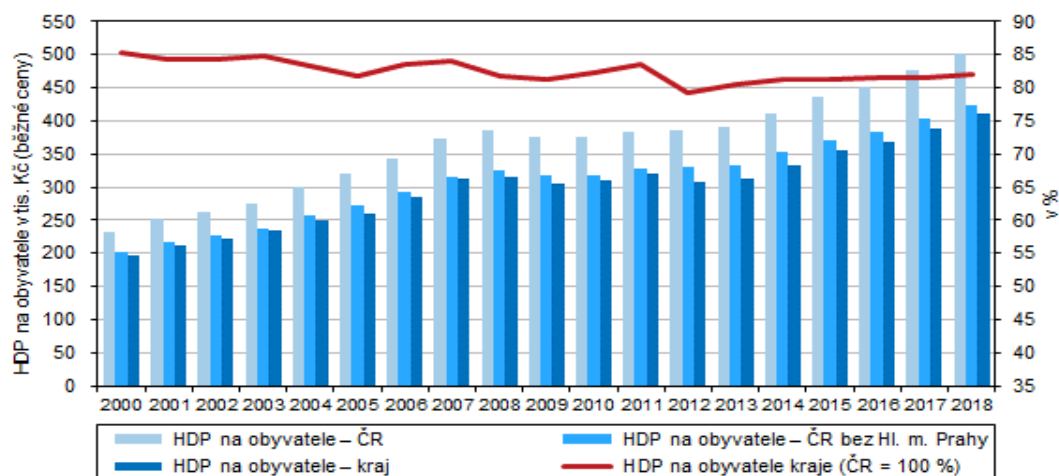

Zdroj: Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020].

Od roku 2014 hrubý domácí produkt v Pardubickém kraji meziročně roste. V roce 2018 se zvýšil o 4,1 %. Jednalo se o třetí nejvyšší procentní nárůst v mezikrajském srovnání za Jihomoravským a Jihočeským krajem. V roce 2018 kraj obsadil devátou příčku mezi kraji hodnotou 410,6 tis. Kč HDP na obyvatele. Kraj řadí přibližně doprostřed mezikrajského žebříčku čistý disponibilní důchod domácností v přepočtu na obyvatele 233,8 tis. Kč za rok 2018. Přestože se od roku 2014 zaznamenává v kraji oživení ekonomiky, řadí se i tak kraj mezi regiony s podprůměrnou ekonomickou výkonností. Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele v Pardubickém kraji tvořil v roce 2018 celkem 82,0 % průměru ČR. Tvorbu HPD ovlivňují služby, které představují 53,1% hrubé přidané hodnoty kraje, průmysl, který dosahoval v roce 2018 celkem 37,6 % a stavebnictví na kterém se na hrubé přidané hodnotě podílelo 6,0 %. Za nepříznivý ekonomický vývoj Pardubického kraje v letech 2012-2015 je považován útlum bytové výstavby. Pardubický kraj v roce 2018 zaznamenal nejvyšší počet zahájených bytů na 1 000 obyvatel během posledních osmi let. Nejvíce bytů bylo dokončeno v okrese Pardubice (820 bytů) a nejméně dokončených bytů v okrese Svitavy (190 bytů). Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Následující graf č. 1 zobrazuje hrubý domácí produkt na obyvatele v České republice a v Pardubickém kraji. Z grafu je patrné že se kraj od svého vzniku v roce 2000 hodnotou HDP na obyvatele v mezikrajském žebříčku umístil v letech 2003-2004 a 2006-2007 nejlépe, a to na sedmém místě. Nejhůře se kraj umístil na místě jedenáctém, a to v roce 2005. V roce 2018 se umístil na devátém místě. Hodnota HDP na obyvatele činila 41,6 tisíc Kč (v běžných cenách). Z grafu lze vidět, že mírné zlepšení v rámci České republiky se projevuje od roku 2012. HDP na obyvatele v kraji také dlouhodobě nedosahuje republikového průměru bez Hlavního města Prahy. Kraj se mu nejvíce přiblížil v roce 2007 (99,3 %). Nejvíce zaostával v roce 2012 (92,9 %).

Graf 1: Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele ČR a v Pardubickém kraji

Zdroj: HDP, regionální účty v Pardubickém kraji v roce 2018 | ČSÚ v Pardubicích.
 Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Rekreace a sporty

Zachovalá příroda umožňuje pestrou nabídku sportů a turistických aktivit. Vodní sporty je možné provozovat v Polabské nížině u Labe či u Opatovického kanálu, Chrudimky, Doubravy nebo Sečské vodní nádrže. Horské oblasti lze v letních měsících využít pro pěší turistiku nebo cyklistiku. V Pardubickém kraji se každoročně koná několik světově proslulých akcí. Jsou to slavnosti perníku, Velká pardubická nebo motocyklový závod Zlatá přilba. Hudební tradici připomíná festival Pardubické hudební jaro, Smetanova Litomyšl nebo hudební festival v Poličce. (Podhorský, 2004, s. 14).

Příroda

Severozápadní část Pardubického kraje je díky intenzivnímu hospodářskému využívání krajiny v oblasti fauny i flóry chudší. Na bohatou faunu a flóru narazíme ve výše položených podhorských a horských oblastech. Na těchto území se nacházejí chráněná území. Nedotčenou přírodu nalezneme v oblasti Žďárských vrchů, Železných hor, Orlických hor a Kralického Sněžníku. Tyto lokality patří k turisticky nejnavštěvovanějším v Pardubickém kraji. Mezi hlavní vodní toky kraje patří řeka Labe, Chrudimka, Svitava, Desná, Loučná, Cidlina, Doubrava, Divoká Orlice, Moravská Sázava a z umělých toků zde nalezneme Opatovický kanál. Dále pak přehradu Seč, vodní nádrž Pastviny, Pařížov nebo Hamry. Ze savců se zde vyskytuje jelen, srnec černá zvěř, liška a například jezevec. Z ptáků můžeme narazit na čápa, poštolku, krkavce a různé druhy sov. Z obojživelníků se zde daří zmiji obecné, užovce obojkové nebo mlokovi skvrnitému. (Podhorský, 2004, s. 12).

Prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je v platném znění, konkrétně jeho druhé části zajišťována obecná ochrana přírody. Obecná ochrana přírody a krajiny. *AOPK ČR* [online]. Copyright © 2020 [cit. 12.02.2020].

Tabulka č. 2 zobrazuje chráněná území v okresech Pardubického kraje k 31. 12. 2018.

Tabulka 2: Chráněná území k 31. 12. 2018

Kraj, okresy <i>Region, District</i>	Národní parky <i>National parks</i>	Chráněné krajinné oblasti <i>Protected landscape areas</i>	Maloplošná chráněná území celkem <i>Small-size protected areas, total</i>	v tom			
				národní přírodní památky <i>National nature monuments</i>	národní přírodní rezervace <i>National nature reserves</i>	přírodní památky <i>Nature monuments</i>	přírodní rezervace <i>Nature reserves</i>
			Počet ¹⁾	Number ¹⁾			
Pardubický kraj	-	3	108	2	3	62	41
Chrudim	-	2	45	1	1	28	15
Pardubice	-	-	30	1	1	18	10
Svitavy	-	1	15	-	-	8	7
Ústí nad Orlicí	-	1	22	-	1	9	12
			Rozloha (ha) ²⁾	Area (ha) ²⁾			
Pardubický kraj	-	39 118	5 970	225	1 543	1 191	3 012
Chrudim	-	31 616	2 084	224	120	434	1 305
Pardubice	-	-	951	0	248	198	505
Svitavy	-	6 921	1 229	-	-	440	789
Ústí nad Orlicí	-	581	1 706	-	1 175	118	413

Zdroj: Životní prostředí | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Doprava

Pro rozvoj pardubického kraje je výhodná poloha z hlediska dopravní infrastruktury. Krajem prochází 540 km železničních tratí. K nejvýznamnějším železničním uzlům patří Pardubice a Česká Třebová. Na hlavní koridor jsou v Pardubicích napojeny celostátně významné trati ve směru na Liberec a přes Chrudim a Hlinsko na Havlíčkův Brod. Silniční síť měří 3 579 km, silnice I. třídy mají délku 459 km a silnice II. třídy 913 km. Dálnice D11 je dlouhá 9,2 km a 4,2 km dálnice II. třídy D35. Mezinárodní letiště v Pardubicích s vojenským a civilním provozem hraje v letecké dopravě rozhodující úlohu. K říční dopravě slouží v kraji pouze krátký splavný úsek řeky Labe do Chvaletic. K zajímavým turistickým sezónním atrakcím patří říční osobní doprava na trase Kunětické – Pardubice – Srnojedy. Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

Památky

V kraji se nachází velké množství historických památek. Památky nalezneme především ve větších městech, ale i v menších obcích. V Litomyšli můžeme navštívit renesanční zámecký komplex. V Pardubicích se nachází renesanční zámek, který byl vybudovaný Perštejny. Hospodářská a kulturní centra jsou Chrudim, Vysoké Mýto a polička. Významnými dominantami kraje jsou středověké hrady a zámky. Mezi ně můžeme zařadit například hrady Svojanov, Rychmburk, Lichnice, Košumberk, Kunětická hora a Oheb, nebo zámky Choltice, Nové Hrady, Slatiňany a Chrast. Jistě bychom neměli při návštěvě kraje vynechat prohlídku měst Ústí nad Orlicí, Svitavy, Moravská Třebová, Česká Třebová, Lanškroun nebo Žamberk. Tyto města patří mezi nejstarší sídla v oblasti a jejich historická centra byla vyhlášena památkovými zónami nebo rezervacemi. (Podhorský, 2004, s. 13).

Zajímavosti

Kunětická hora

Kunětická hora se nachází nedaleko Pardubic. Rovinatá terén převyšuje o více než osmdesát metrů. Hora před několika tisíci lety poskytla kámen na výrobu čepelí do pravěkých zbraní. Později sloužila místní hornina ke stavbě starých Pardubic. Na Kunětické hoře se těžilo až do roku 1920. Legenda praví, že se Kunětické hora se jednou do roka otevírá. V hoře pak můžete projít podzemním bludištěm a bohatě zdobenými chodbami. V labyrintu bloudí přízraky podvedených mnichů z Opatovického kláštera, který byl vypálen husity v roce 1420. Mniši zde hledají poklad. Zdroj: Kudy z nudy - Hrad Kunětická hora - Kuňka. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright ©Sefcu.jpg [cit. 27.02.2020].

Toulovcovy maštale

Jedná se o oblast tvořenou oblastí pískovcových Budislavských sklad a borových lesů. Rozloha je asi 13 km jihozápadně od města Litomyšl. Toulovcovy maštale leží mezi obcemi Proseč, Budislav a Nové Hrady. V 15. století oblast daroval rytíř

Vavřinec Toulovec z Třemošné městu Litomyšli a jejímu špitálu. Zdroj: Domovská stránka | Sdružení obcí Toulovcovy Maštale. *Domovská stránka | Sdružení obcí Toulovcovy Maštale* [online]. Copyright © 2020 Sdružení obcí Toulovcovy Maštale [cit. 12.02.2020].

Přírodní rezervace Zemská Brána

Zemská Brána je chráněný přírodní výtvor. Takto se nazývá skalnatý úsek Divoké Orlice. Řeka zde vyhloubila romantické údolí. Balvanové řečiště a kamenný most s jedním obloukem na začátku údolí působí dojmem vstupní brány do Čech. U mostu začíná 3 km dlouhá naučná stezka. www.orlickehory.cz. *www.orlickehory.cz* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2020].

Skanzen na Veselém Kopci

Na pomezí Železných hor a Žďárských vrchů se nachází Skanzen na Veselém Kopci. V současné době tvoří skanzen téměř třicet objektů lidových staveb. Návštěvníky čeká nevšední zážitek. Zdroj: *Kudy z nudy - Skanzen Veselý Kopec - pohled do vesnické historie*. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright ©PykalovaOUP.jpg [cit. 27.02.2020].

Kultura

Kultura se soustřeďuje převážně v městech. Nejvýznamnější kulturní atraktivitu nalezneme v okrese Chrudim-Muzeum loutkařských kultur a Muzeum barokních soch v Chrudimi. Dále státní zámek Slatiňany s jeho hipologickými sbírkami, skanzen – Soubor lidových staveb Vysočina na Veselém Kopci a v přilehlých lokalitách Hlinecka. V okrese Pardubice návštěvníky zejména přiláká Pardubický zámek, Gotický hrad na Kunětické hoře, barokní zámek v Cholticích a Africké muzeum v Holicích věnované zdejšímu rodákovi – cestovateli dr. Emilu Holubovi. Mnoho návštěvníků zavítá každoročně i do Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem, který prošel v letech 2014 a 2015 nákladnou rekonstrukcí za přispění fondů EU. K turisticky atraktivním místům okresu Svitavy patří hrad Svojanov či zámecký areál v Litomyšli zařazený v roce 1999 na seznam

světového kulturního dědictví UNESCO. Z okresu Ústí nad Orlicí jsou známé zříceniny hradů Lanšperk, Litice, Žampach; v Letohradě turisty zaujme Muzeum řemesel, zámek a nově zrekonstruovaná tvrz Orlice. Na Vysokomýtsku se stává turistickou dominantou rekonstruovaný areál zámku v Nových Hradech. Od roku 2014 působí ve Vysokém Mýtě Muzeum českého karosářství. Málokdo by neznal nejznámější areál Pardubického závodiště pro konání Velké Pardubické. Pro milovníky benzínu a silných strojů kraj nabízí tradiční motocyklové závody o „Zlatou přilbu České republiky“. V Pardubicích najdeme extraligové hokejové družstvo a basketbalové týmy Pardubic a Svitav se umísťují na předních místech Národní basketbalové ligy. Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020].

4.1 Rozvoj cestovního ruchu v kraji a jeho návštěvnost

Z marketingového hlediska a ve vazbě na oficiální vymezení turistických regionů ČR agenturou CzechTourism je pro území Pardubického kraje užíván název Turistický region Východní Čechy. Sousedními turistickými regiony jsou Střední Čechy, Královéhradecko, Vysočina, Jižní Morava a Jeseníky.

Turistické regiony České republiky dle vymezení agentury CzechTourism zachycuje obrázek č. 10 - Turistické regiony ČR.

Obrázek 10: Turistické regiony ČR

Zdroj: Turistické regiony České Republiky | CZREGION | Celostátní informační portál. CZREGION | *Celostátní informační portál* [online]. Copyright © Dynamic Drive DHTML code library [cit. 27.02.2020].

Nejméně navštěvovaným krajem je Pardubický kraj. Oproti roku 2017 se ovšem nárůst návštěvníků zvýšil o 7 %, než v předchozích letech. Důvodem zvýšení návštěvnosti je zvýšení kvality poskytovaných služeb cestovního ruchu v kraji. Mění se i chování návštěvníků, kteří dávají přednost tuzemské dovolené. Naopak zahraniční turisté vyhledávají bezpečné destinace. Praha je již přelidněná a turistické kanceláře hledají nové cíle v regionech. Regiony podporuje například organizace CzechTourism. Jedním z předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu je pestrá příroda.

Kraj nabízí rovinný i horský charakter, příznivé klima, spousty příležitostí ke koupání a provozování vodních sportů, pěší turistiku, cykloturistiku a zimní sporty. Především severní a východní část okresu Ústí nad Orlicí-podhůří Orlických hor, zejména areály Buková hora a Dolní Morava patří k atraktivním turistickým oblastem. V Chrudimském okrese patří k nejnavštěvovanějším atraktivitám okolí Sečské přehrady, Horní Bradlo nebo Bojanov a Křižanovice v Železných horách. Dalším vyhledávaným turistickým cílem jsou Toulcovy maštale (soustava pískovcových skal a úzkých údolí). Tuto atraktivitu nalezneme na pomezí Orlickoústeckého a svitavského okresu. Pardubický kraj měl v roce 2017 celkem 349 hromadných ubytovacích zařízení s 19 535 lůžky, v zařízeních pobývalo 468 tisíc hostů s průměrným počtem přenocování 2,8. V mezikrajském srovnání patří počet ubytovacích lůžek a v nich i počet hostů v Pardubickém kraji k dlouhodobě nejnižším.

Situaci s počtem ubytovacích lůžek a počtem hostů zachycuje tabulka č. 3 - kapacita hromadných ubytovacích zařízení.

Tabulka 3: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení

	2016	2017	2018	
Kapacita hromadných ubytovacích zařízení				Capacity of collective accommodation establishments
Zařízení	350	349	354	Establishments
Pokoje	6 849	6 852	6 773	Rooms
Lůžka	19 637	19 535	19 071	Bed places
Místa pro stany a karavany	1 817	1 925	1 915	Places for tents and caravans
Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení				Number of guests in collective accommodation establishments
Hosté	443 717	468 273	467 712	Guests
z toho nerezidenti	62 116	65 682	64 183	Non-residents
Přenocování	1 259 099	1 326 900	1 325 857	Overnight stays
z toho nerezidenti	165 216	181 059	183 048	Non-residents
Průměrný počet přenocování z toho nerezidenti	2,8	2,8	2,8	Average number of overnight stays Non-residents
Průměrná doba pobytu (dny) z toho nerezidenti	2,7	2,8	2,9	Average length of stay (days) Non-residents
Čistě využití lůžek ¹⁾ (%)	3,8	3,8	3,8	Net occupancy rate of bed places ¹⁾ (%)
Využití pokojů ¹⁾ (%)	3,7	3,8	3,9	Occupancy rate of rooms ¹⁾ (%)
Konference v hromadných ubytovacích zařízeních²⁾				Conferences in collective accommodation establishments²⁾
Akce	541	451	447	Conferences (events)
Účastníci konferencí	53 205	46 959	49 860	Participants in conferences
Delší cesty rezidentů na území Pardubického kraje³⁾				Long trips of residents in the Pardubický Region³⁾
Uskutečněné cesty (tis.)	303	329	306	Trips (thous.)
Přenocování (tis.)	2 277	2 704	2 413	Overnight stays (thous.)
Průměrný počet přenocování	7,5	8,2	7,9	Average number of overnight stays
Kratší cesty rezidentů na území Pardubického kraje³⁾				Short trips of residents in the Pardubický Region³⁾
Uskutečněné cesty (tis.)	1 196	1 111	783	Trips (thous.)
Přenocování (tis.)	2 271	2 134	1 530	Overnight stays (thous.)
Průměrný počet přenocování	1,9	1,9	2,0	Average number of overnight stays

¹⁾ u hotelů a penzionů

²⁾ akce od 50 účastníků

³⁾ údaje z výběrového šetření cestovního ruchu

¹⁾ For hotels and boarding houses.

²⁾ Conferences with 50+ participants.

³⁾ Tourism sample survey data.

Zdroj: Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2017) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 27.02.2020].

Následující tabulky č. 4 a 5 zachycují situaci za rok 2019 dle návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení (HUZ). V rámci všech krajů české republiky byl pro srovnání vybrán kraj s nejvyšším počtem ubytovaných a kraj s nejnižším počtem ubytovaných. Nejvyšší počet vykazuje Praha a nejnižší Pardubický kraj.

Tabulka 4: Návštěvnost HUZ v Hlavním městě Praha

kraj	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování (noci)
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti	
Hromadná ubytovací zařízení celkem	8 029 110	1 242 959	6 786 151	18 456 261	2 115 946	16 340 315	2,3

Zdroj: Cestovní ruch - časové řady | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Tabulka 5: Návštěvnost HUZ v Pardubickém kraji

kraj	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování (noci)
		rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti	
Hromadná ubytovací zařízení celkem	482 353	421 210	61 143	1 338 546	1 170 682	167 864	2,8

Zdroj: Cestovní ruch - časové řady | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Dle přehledu za rok 2019, který sestavila agentura CzechTourism, jsou v následujícím obrázku č. 11 zobrazeny nejnavštěvovanější turistické cíle v Pardubickém kraji za rok 2019. Pardubický kraj patří k nejméně navštěvovaným ze všech sousedících turistických regionů. Tuto skutečnost zachycuje obrázek č. 11. Nejvíce navštěvovaným sousedícím turistickým regionem je Středočeský kraj. Tuto skutečnost zachycuje obrázek č. 12. Z těchto krajů bylo vybráno 10 návštěvníků nejvíce vyhledávaných atraktivit. Do návštěvnosti jsou zahrnuti domácí i zahraniční turisté. Počet návštěvníků je uveden v tisících.

Obrázek 11: Nejnavštěvovanější turistické cíle v PAK za rok 2019

Pardubický kraj		
1	Stezka v oblacích, Dolní Morava	282,1
2	Východočeské muzeum v Pardubicích – Zámek Pardubice	102,2
3	Národní hřebčín Kladruby nad Labem	66,3
4	SLS Vysočina – Veselý Kopec	64,6
5	Hrad Svojanov, Svojanov	60
6	Státní zámek Litomyšl, Litomyšl	52,7
7	Muzeum loutkařských kultur v Chrudimi	35,7
8	Státní hrad Kunětická hora, Staré Hradiště	33,8
9	Muzeum čs. opevnění – dělostřelecká tvrz Hůrka, Králíky	30
10	Muzeum řemesel, Letohrad	25,6

Zdroj: Nejnavštěvovanější turistické atrakce v Česku podle statistik Czechtourism 2019 - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 27.02.2020].

Obrázek 12: Nejnavštěvovanější turistické cíle ve Středočeském kraji za rok 2019

Středočeský kraj		
1	AquaPalace Praha, Čestlice	820
2	Kostnice, Kutná Hora – Sedlec	446,9
3	Chrám svaté Barbory, Kutný Hora	324,2
4	Škoda muzeum, Mladá Boleslav	273,8
5	Státní hrad Karlštejn	223,9
6	Zámek Loučeň	179,3
7	Státní zámek Konopiště, Benešov	161,2
8	Katedrála Nanebevzetí Panny Marie, Kutná Hora – Sedlec	122,8
9	Zámek a arboretum Průhonice	122,6
10	Pivovar Velkopopovický Kozel, Velké Popovice	121,8

Zdroj: Nejnavštěvovanější turistické atrakce v Česku podle statistik Czechtourism 2019 - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 27.02.2020].

4.2 Dopady cestovního ruchu

4.2.1 Poptávka po produktech cestovního ruchu v kraji

Od měsíce ledna 2019 se v hromadných ubytovacích zařízeních do měsíce března 2019 v Pardubickém kraji ubytovalo o 3 % více hostů, než v loňském čtvrtletí (v celé České republice byl přírůstek 1,8 %). Kladně lze hodnotit růst počtu návštěvnosti domácích hostů v kraji. Dle šetření Českého statistického úřadu v 1. čtvrtletí počet domácích hostů vzrostl o 3,7 %, naopak zahraničních hostů nepatrně ubylo. Počet zahraničních hostů, kteří pouze přenocovali, ovšem vzrostl o 2,4 %. Průměrná doba přenocování (2,8 noci) byla společně s Ústeckým krajem 4. nejdelší. Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Tabulka č. 6 zobrazuje počet ubytovaných za 1. čtvrtletí roku 2019 v hromadných ubytovacích zařízeních. V Pardubickém kraji bylo ubytováno celkem 89 991 hostů. Tento počet ubytovaných hostů představuje 2,2 % z republikového úhrnu (nejnižší počet hostů v republikovém srovnání). Naopak nejvíce hostů zavítalo do Hlavního města Prahy (37,8 % z republikového srovnání), Královéhradeckého kraje (9,2 %) a do Jihomoravského kraje (7,6 %).

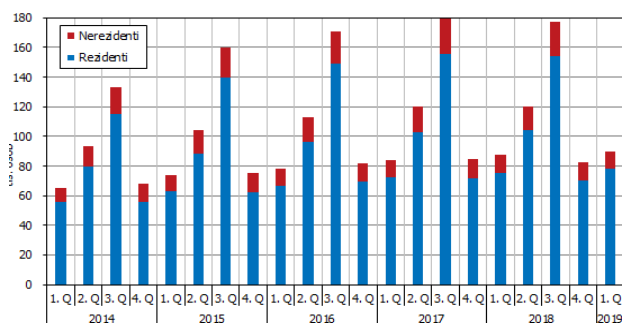
Tabulka 6: Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR v 1. čtvrtletí 2019

	Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích ČR v 1. čtvrtletí 2019						
	Počet hostů						
	celkem	v %	index 2019/2018	v tom			
			rezidenti	index 2019/2018	nerezidenti	index 2019/2018	
Česká republika	4 011 095	100,0	101,8	1 998 132	103,8	2 012 963	99,8
v tom kraje:							
Hl. m. Praha	1 516 114	37,8	99,9	278 784	109,0	1 237 330	98,0
Středočeský	163 094	4,1	99,7	118 955	99,4	44 139	100,5
Jihočeský	238 759	6,0	100,4	147 257	103,2	91 502	96,3
Pízeňský	148 069	3,7	101,6	90 174	99,7	57 895	104,7
Karlovarský	236 264	5,9	101,6	87 245	104,4	149 019	100,1
Ústecký	98 706	2,5	96,3	65 564	94,3	33 142	100,5
Liberecký	244 192	6,1	103,8	179 283	103,6	64 909	104,4
Královéhradecký	369 880	9,2	105,2	264 886	104,1	104 994	107,9
Pardubický	89 991	2,2	103,1	78 325	103,7	11 666	99,8
Vysočina	99 804	2,5	105,1	84 781	103,7	15 023	114,0
Jihomoravský	303 545	7,6	107,2	188 124	105,8	115 421	109,6
Olomoucký	159 826	4,0	104,1	134 272	106,1	25 554	94,7
Zlínský	134 990	3,4	100,5	112 816	100,7	22 174	99,3
Moravskoslezský	207 861	5,2	103,1	167 666	103,4	40 195	102,2

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Graf č. 2 charakterizuje meziroční nárůst počtu hostů. Nárůst hostů byl zaznamenán ve všech krajích kromě Ústeckého, Středočeského a Hlavního města Prahy. Nejvyšší růst počtu hostů zaznamenal Jihomoravský kraj (o 7,2 %), Královehradecký kraj (o 5,2 %) a kraj Vysočina (o 5,1 %). V Pardubickém kraji činil v prvním čtvrtletí roku 2019 nárůst počtu hostů 3,1 % (uprostřed pořadí krajů) a o 1,4 procentního bodu převyšoval celorepublikovou hodnotu.

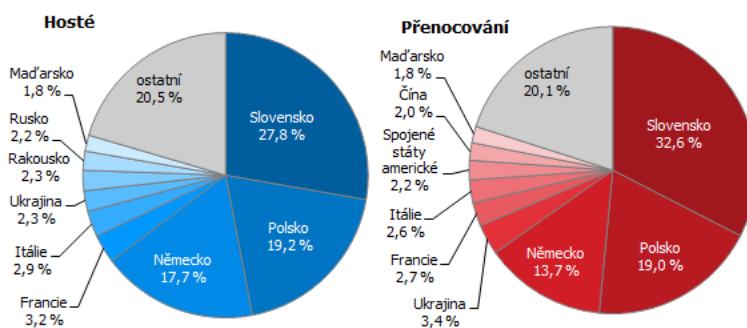
Graf 2: Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle čtvrtletí

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

V 1. čtvrtletí 2019 (dle předběžného šetření téměř 90 tis. osob) byl počet hostů v kraji nejvyšší. V pardubickém kraji se meziročně v 1. čtvrtletí letošního roku zvýšil pouze počet rezidentů (o 3,7 %). Počet zahraničních hostů (nerezidentů) nepatrně poklesl o 27 osob tj. o 0,2%). Tuto skutečnost zachycuje graf č. 3.

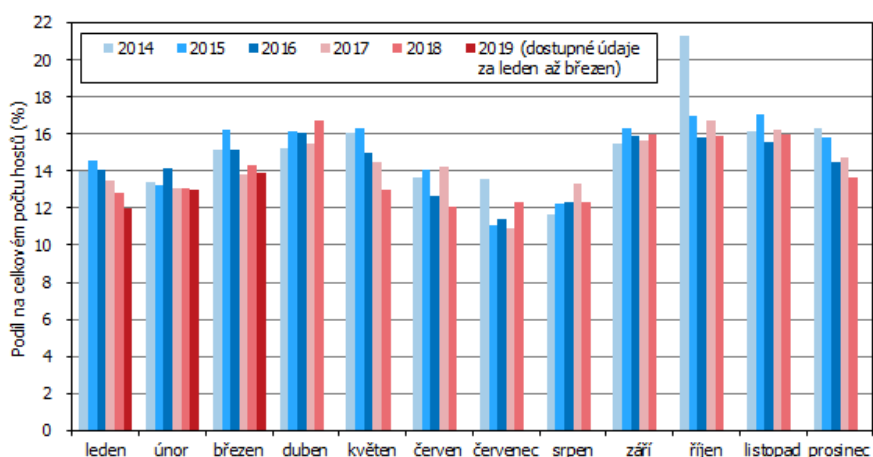
Graf 3: Zahraniční hosté podle zemí v hromadných ubytovacích zařízeních

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Pardubický kraj navštívilo nejvíce zahraničních hostů ze Slovenska (3,6 % všech hostů), Polska (2,5 %) a Německa (2,3 %). Hosté z těchto tří zemí tvořili v úhrnu dvě třetiny všech hostů ze zahraničí. Následovali hosté z Itálie a Francie. Nejčastěji zastoupená země v počtu přenocování hostů je Ukrajina. Nejvíce hostů ze zahraničí bylo zaznamenáno v průběhu letošního prvního čtvrtletí, konkrétně v měsíci březnu (téměř 14 %). Tuto skutečnost zachycuje graf č. 4.

Graf 4: Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji podle měsíců

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

V 1. čtvrtletí roku 2019 celkový počet přenocování hostů vzrostl v osmi krajích. Nejvyšší nárůst zaznamenal kraj Vysočina (o 9,1%) a Královéhradecký kraj (o 6,3%). Pardubický kraj se 0,8% (při celorepublikovém navýšení o 0,9%) nárůstem se zařadil na osmou pozici v mezikrajském srovnání. Hlavní město Praha (o 2,6%) zaznamenalo nejvyšší úbytek počtu přenocování. Pardubický kraj zaznamenal nepatrný nárůst počtu přenocování u rezidentů (o 0,5%) a u nerezidentů (o 2,4%). V počtu přenocování se tedy Pardubický kraj zařadil v 1. čtvrtletí 2019 na předposlední místo před kraj Vysočinu. V prvních třech měsících tohoto roku byl v kraji oproti stejným měsícům v posledních osmi letech nejvyšší. Tuto skutečnost zachycuje tabulka č. 7.

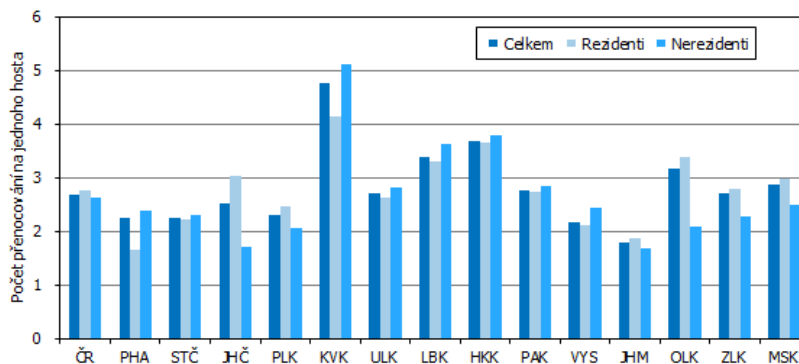
Tabulka 7: Počet přenocovaných hostů v HUZ v Krajích ČR za 1. čtvrtletí 2019

	Počet přenocování						Průměrný počet přenocování
	celkem	index 2019/2018	v tom				
			rezidenti	index 2019/2018	nerezidenti	index 2019/2018	
Česká republika	10 795 534	100,9	5 495 170	104,2	5 300 364	97,7	2,7
v tom kraje:							
Hl. m. Praha	3 424 074	97,4	458 971	107,5	2 965 103	96,0	2,3
Středočeský	365 888	97,6	263 829	95,9	102 059	102,4	2,2
Jihočeský	603 005	97,9	445 956	101,2	157 049	89,6	2,5
Plzeňský	343 021	100,0	223 454	100,1	119 567	99,8	2,3
Karlovarský	1 122 136	98,9	360 707	107,0	761 429	95,5	4,7
Ústecký	266 619	101,3	172 945	102,0	93 674	100,1	2,7
Liberecký	826 277	105,9	590 176	106,3	236 101	104,8	3,4
Královéhradecký	1 363 005	106,3	964 619	105,9	398 386	107,3	3,7
Pardubický	248 220	100,8	215 145	100,5	33 075	102,4	2,8
Vysočina	216 351	109,1	179 775	106,7	36 576	122,7	2,2
Jihomoravský	545 973	105,5	352 621	106,2	193 352	104,2	1,8
Olomoucký	506 413	103,8	453 004	104,8	53 409	96,2	3,2
Zlínský	365 255	98,2	314 712	98,7	50 543	95,4	2,7
Moravskoslezský	599 297	105,9	499 256	106,5	100 041	102,6	2,9

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

Na 6. místo v republikovém srovnání řadí Pardubický kraj průměrný počet přenocování hostů (2,8 noci). Nejvyšší počet přenocování hostů byl v Karlovarském kraji (4,7 noci). Naopak nejmenší počet přenocování byl v kraji Jihomoravském (1,8 noci). Průměrný počet přenocování rezidentů v Pardubickém kraji je 2,7 noci (8. místo v rámci krajů) a u nerezidentů 2,8 noci (4. místo spolu s Ústeckým krajem). Tuto skutečnost zachycuje graf č. 5.

Graf 5: Přenocování hostův hromadných ubytovacích zařízení v ČR a krajích v 1. čtvrtletí 2019

Zdroj: Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020].

4.2.2 Nabídka cestovního ruchu v kraji

V této kapitole je představena nabídka cestovního ruchu v Pardubickém kraji, kterou lze vymezit jako soubor realizačních faktorů. Na základě podrobnějšího popsání nabídky v oblasti cestovního ruchu, kterou Pardubický kraj nabízí, je v závěru provedeno shrnutí v tabulce č. 1, které obsahuje geografické rozdělení obsahových cílů a směrů rozvoje dle turistických oblastí Pardubicka.

Tradice a řemesla

Oblast Hlinecka je známa pro pořádání tradičních akcí, kterými jsou tradiční masopusty, jarmarky a jiné kulturní akce s tradičními motivy. Skanzen soubor lidových staveb Vysočina je rozsáhlejší expozicí lidového stavitelství v přírodě na území východních Čech. Jednotlivé expoziční celky se nacházejí v několika osadách obce Vysočina a ve městě Hlinsku. Dochovaným řemeslem je výroba dřevěných hraček, kterému se věnuje pan Bukáček z Krouny. Osobně se s ním lze setkat při pořádání akcí na Veselém Kopci nebo třeba v Městském muzeu a galerii v Hlinsku. Pan Bukáček pořádá dílničky, na kterých si můžete namalovat voji dřevěnou hračku. Zdroj: Tipy pro starší. *Úvodní stránka HLINSKO.cz* [online]. [cit. 28.02.2020].

Hipoturistika

Pardubický kraj je spojen s koňskou tematikou. Mezi nejznámější patří hřebčín v Kladrubech na Labem, Hipologické muzeum ve Slatiňanech nebo tradice Velké pardubické steeplechase. V kraji je vyznačeno okolo 600 km jezdeckých tras. Hipoturistika přináší krásné zážitky z cest, sportovní zážitky a zajímavá setkání s místními obyvateli a turisty. Kudy z nudy - Národní hřebčín Kladruby nad Labem – stáje a zámek v Kladrubech nad Labem. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2020 CzechTourism [cit. 13.03.2020].

Lázeňství

Léčebné lázně Bohdaneč jsou zaměřené především na léčení pohybového aparátu. K léčbě jsou využívány minerální vody a slatina. V Pardubickém kraji najde i lázně Poděbrady a Velké Losiny. Lázně: Pardubický kraj. *Pardubický kraj* [online]. Copyright © 2014 Všechna práva vyhrazena. [cit. 13.03.2020].

Aktivní turistika

Do aktivní turistiky můžeme zařadit cykloturistiku, pěší turistiku, in-line, vodní turistika nebo sjezdové a běžecké lyžování. Pro zimní turistiku jsou vhodné oblasti Orlických hor, Králického sněžníku nebo Železných hor. Vodní turistika je typická pro řeku Orlici, Loučnou a Chrudimku. Díky přehradním nádržím jako je Seč nebo Pastviny je zde vhodná i rekreace u vody. Pardubický kraj má síť turistických stezek pro pěší turistiku i dobře značené cyklotrasy. V Pardubickém kraji nalezneme i sportovní areály, akvaparky, stadiony, golfové hřiště a sportovní haly. Pardubický kraj | Trasy | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 13.03.2020].

Kulturní bohatství

Pardubický kraj má bohaté kulturní bohatství. Mezi Památkami UNESCO⁵ nalezneme

---

⁵ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

zámek Litomyšl, Hřebčín Kladruby nad Labem. Dále pak národní kulturní památky jako je například zámek Slatiňany, Zřícenina hradu Kunětická hora, Radnice v Poličce, Pietní území zámeček v Pardubičkách, Pietní území Ležáky nebo Kostel sv. Jakuba Většího v Poličce s rodnou světničkou Bohuslava Martinů. Pardubický kraj - Nejvýznamnější kulturní památky. *Pardubický kraj - Úvodní strana* [online]. Copyright © 2018 Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 13.03.2020].

Následující tabulka zachycuje rozdělení obsahových cílů a směrů rozvoje dle turistických oblastí.

Tabulka 8: Rozdělení obsahových cílů a směrů rozvoje dle turistických oblastí

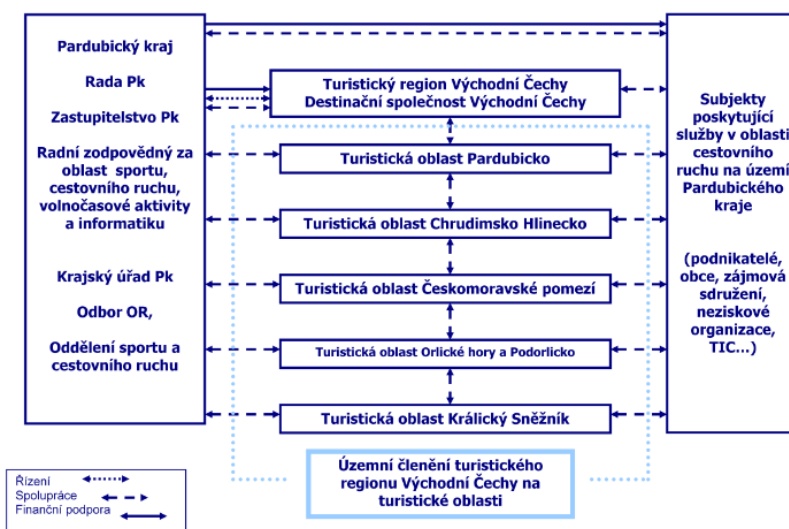
Rozdělení obsahových cílů a směrů rozvoje dle turistických oblastí	
Pardubicko	památky a kultura, aktivní turistika, hipoturistika
Chrudimsko-Hlinecko	tradice, hipoturistika, aktivní turistika
Orlické hory a Podorlicko	aktivní turistika
Kralický sněžník	aktivní turistika
Českomoravské pomezí	památky a kultura, aktivní turistika

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

4.3 Instituce zajišťující cestovní ruch

Následující obrázek č. 13 zobrazuje instituce, které organizují a řídí cestovní ruch na území Pardubického kraje.

Obrázek 13: Řídící instituce cestovního ruchu v Pardubickém kraji

Zdroj: Pardubický kraj - Úvodní strana. *Pardubický kraj - Úvodní strana* [online].
Copyright © 2018 Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 24.03.2020].

4.3.1 Krajský úřad Pardubického kraje

Je jedním z orgánů Pardubického kraje. Svou působnost vykonává na stupni NUTS 3. Úkolem Krajského úřadu je plnit úkoly v samostatné působnosti, které mu jsou uloženy zákonem, zastupitelstvem nebo radou kraje. Napomáhá činností komisí a výborů. Zákonem stanovenou státní správu vykonává v přenesené působnosti. Krajský úřad je tvořen ředitelem a zaměstnanci. Ředitele do své funkce jmenuje hejtman se souhlasem ministra vnitra. Pro činnosti týkající se cestovního ruchu bylo v rámci odboru rozvoje, fondů EU, cestovního ruchu a sportu zřízeno oddělení regionálního rozvoje a oddělení sportu a cestovního ruchu. Tyto oddělení disponují nejen v oblasti cestovního ruchu. Předmětem jejich činnosti jsou v samostatné působnosti:

- Podílet se na fungování Destinační společnosti Východní Čechy

- Podílet se na tvorbě dokumentů pro oblast cestovního ruchu na celostátní, krajské a regionální úrovni
- Zajišťovat grantové a dotační programy v oblasti cestovního ruchu
- Zajišťovat realizaci a udržitelnost projektu kraje v oblasti cestovního ruchu
- Zajišťovat síť a provoz turistických center
- Podílet se na sportovních akcích Krajský úřad Pardubického kraje - statnisprava.cz. *statnisprava.cz* [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 24.03.2020]. Destinační společnosti Východní Čechy

4.3.2 Destinační společnost východní Čechy

Tato společnost byla založena 4. 1. 2008 jako zájmové sdružení právnických osob s 11 zakládajícími členy. Jedná se o subjekty v oblasti cestovního ruchu. Předmětem činnosti je realizace aktivit směřujících k rozvoji destinace Pardubického kraje. Společnost například prosazuje zájmy politiky cestovního ruchu Pardubického kraje. Dále propaguje image a turistického regionu Východní Čechy. Nabízí turistické produkty v destinaci. Vykonává marketingovou podporu témat cestovního ruchu s využitím reklamy. Usiluje o rozvoj partnerských vztahů, spolupráci s veřejným a soukromým sektorem a spolupráci a rozvoj aktivit s agenturou CzechTourism. Pomáhá a podporuje území kraje při rozvoji a organizaci cestovního ruchu v turistických oblastech. Zajišťuje propagační a informační materiály. Spoluúčastní se na organizaci akcí cestovního ruchu v destinaci. A v neposlední řadě připravuje a realizuje projekty cestovního ruchu v kraji. O společnosti - Destinační společnost Východní Čechy. *Destinační společnost Východní Čechy* [online]. Copyright © [cit. 24.03.2020].

4.3.3 Financování

Pro každý rok kraj hospodaří s finančními prostředky, které rozděluje v rámci svého rozpočtu mezi oblasti své působnosti. Výdaje rozlišujeme na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou spojeny s běžným hospodařením kraje. Jedná se tedy o opakující se aktivity. Zařazujeme sem financování investičních projektů, jejichž cílem je přinést dlouhodobý užitek.

Další skupinou výdajů jsou granty. Granty představují sumu peněz udělenou danému subjektu s cílem podpory konkrétního projektu. V roce 2020 bude město hospodařit se zhruba dvěma miliardami 983 miliony korun. V roce 2020 Pardubice čekají klíčové investice, jakými je například budování inteligentního dopravního systému v rámci Smart City a Smart Parking, výstavba terminálu pro dálkovou autobusovou dopravu či revitalizace letního stadionu. Dotační program Pardubického kraje odboru kultury, sportu a cestovního ruchu jsou:

- Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji 2019
- Program podpory kultury a památkové péče v Pardubickém kraji pro rok 2020
- Dotační program pro rok 2020 Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji
- Výzva k předkládání žádostí o podporu v roce 2020 – oblast sportu a volnočasových aktivit

Pardubický kraj - Úvodní strana. *Pardubický kraj - Úvodní strana* [online].
Copyright © 2018 Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 24.03.2020].

4.3.4 Strategické dokumenty

Tato kapitola představuje strategické dokumenty, pro rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji z oblasti kultury a cestovního ruchu.

4.3.4.1 Strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016-2020

Tato kapitola představuje strategické dokumenty, pro rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji z oblasti kultury a cestovního ruchu.

Jedná se o strategický dokument v oblasti cestovního ruchu Pardubického kraje. Doba platnosti tohoto projektu je 2016-2020. Garantem za instituci je odbor rozvoje a fondů evropské unie, cestovního ruchu a sportu / krajský úřad Pardubického kraje.

Strategie je implementována širokým spektrem subjektů z řad veřejného a soukromého sektoru. Strategie cestovního ruchu v Pardubickém kraji je nástrojem rozvoje cestovního ruchu na území kraje. Jasně vymezuje role a kapacity veřejné správy v této oblasti. Veřejné správě poskytuje účinný nástroj pro podporu rozvoje cestovního ruchu v kraji. Strategie motivuje k rozvoji infrastruktury a služeb v cestovním ruchu. Vede k efektivní organizaci cestovního ruchu na území kraje, ke koncentraci marketingových témat a k vhodné dělbě komunikačních témat subjektů. Strategie motivuje ke správně cílenému hospodárnému využití finančních prostředků, které jsou do rozvoje cestovního ruchu a marketingu vkládány. Obsahem strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016-2020 je:

Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu – rozvoj základní a doplňkové turistické infrastruktury a služeb

- Budování a zkvalitnění dopravní Infrastruktury včetně zlepšení dostupnosti periferních oblastí kraje
- Zvýšení kvality služeb cestovního ruchu
- Budování, rozvoj a zkvalitnění turistické infrastruktury
- Budování, rozvoj a zkvalitnění turistických cílů (atraktivit) ve vazbě na potenciál destinace a zvýšení konkurenceschopnosti těchto turistických cílů v rámci České republiky

Efektivní propagace a prezentace regionu, tvorba marketingových témat a produktů, budování značky

- Budování a použití značky pro Českou republiku a zahraničí, posílení pozitivní image kraje
- Práce s marketingovými tématy turistického regionu Východní Čechy a sestavení jejich marketingového mixu
- Práce s marketingovými tématy jednotlivých turistických oblastí Pardubického kraje a sestavení jejich marketingového mixu

- Tvorba produktů cestovního ruchu (zejména obchodovatelných) a rozšíření segmentovaných turistických nabídek regionu (dle cílových skupin, TO, témat..) a zajištění jejich nabídky a prodeje
- Rozšíření a modernizace komplexního i segmentovaného informačního systému turistického regionu
- Stabilizace marketingových kampaní/efektivní operativní a kooperační marketing

Organizace a rozvoj efektivního systému řízení cestovního ruchu destinace, destinační management, rozvoj lidských zdrojů

- Rozvoj a podpora efektivní a udržitelné organizační struktury systému destinačního řízení cestovního ruchu v regionu
  - Podpora rozvoje a zvýšení kvality lidských zdrojů
  - Prohloubení komunikace, spolupráce a koordinace mezi subjekty cestovního ruchu
  - Spolupráce
  - Tvorba a řízení efektivních motivačních návštěvních systémů regionu a jejich udržitelný rozvoj, podpora certifikačních systémů
  - Provádění monitoringu, marketingových výzkumů, sběru dat a zpětných vazeb
- Místní dokumenty (města, obce) | Databáze strategií - portál pro strategické řízení.
Databáze Strategií - home | *Databáze strategií - portál pro strategické řízení*
 [online]. [cit. 13.03.2020].

4.3.4.2 Koncepce podpory památkové péče Pardubického kraje 2017-2020

Jedná se o střednědobý strategický dokument. Dokument shrnuje problematiku v oblasti památkové péče Pardubického kraje. Dokument navrhuje opatření o podpoře rozvoje památkové péče. Cílem je podpora efektivního a hospodárného rozvoje a péče o památkový fond na území kraje v časovém horizontu do konce roku 2020. Dalším z cílů je vytvoření příznivějších podmínek pro dlouhodobou péči o památkový fond v kraji, která bude komplexní. Doba platnosti tohoto projektu je 2017-2020. Garantem je odbor kultury, sportu a cestovního ruchu. Obsahem koncepce podpory památkové péče Pardubického kraje 2017-2020 je:

Aktivní podíl na tvorbě právních norem v oblasti památkové péče

- Tvorba právních norem

Zachování a obnova památkového fondu na území Pardubického kraje

- Dotační program
- Revitalizace kulturních památek

Kvalitní a předvídatelná veřejná správa na úseku památkové péče

- Informace pro vlastníky kulturních památek při revitalizaci kulturního dědictví v kraji
- Zvyšování profesní působnosti orgánů v oblasti odborné ochrany památkového fondu
- Zvyšování vlivu na samosprávu obcí a jejich zapojení do obnovy památek

Fondy Evropské unie a jejich možnosti pro využití k obnově památkového fondu v kraji

- Památky ve vlastnictví Pardubického kraje
- Památky ve vlastnictví jiných subjektů

Propagace kraje, která cílí na kulturní dědictví kraje

- Vzájemná spolupráce se subjekty v oblasti cestovního ruchu
- Propagace a prezentace kulturních památek

4.3.4.3 Koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje 2016-2020

Jedná se o střednědobý strategický dokument. Dokument shrnuje problematiku v oblasti muzejnictví Pardubického kraje. Dokument navrhuje opatření o podpoře rozvoje muzejnictví. Cílem je podpora efektivního a hospodárného rozvoje a péče o památkový fond na území kraje v časovém horizontu do konce roku 2020. Dalším z cílů je vytvoření příznivějších podmínek pro dlouhodobou péči o památkový fond v kraji, která bude komplexní. Doba platnosti tohoto projektu je 2016-2020. Garantem projektu je odbor školství a kultury. Obsahem koncepce podpory rozvoje muzejnictví Pardubického kraje 2016-2020 je:

Zpracování koncepcí rozvoje

Digitalizace, evidence a prezentace sbírek

- Elektronická evidence
- Digitalizace

Propagace muzeí

Spolupráce se školami a celoživotním vzděláváním

Financování a pomoc muzejním subjektům

Tradiční lidová kultura

Zdroj: Místní dokumenty (města, obce) | Databáze strategií - portál pro strategické řízení. *Databáze Strategií - home* | *Databáze strategií - portál pro strategické řízení* [online]. [cit. 13.03.2020].

5 TERÉNNÍ ŠETŘENÍ

5.1 Kvantitativní šetření spokojenosti turistů s návštěvou kraje

Část terénního šetření diplomové práce obsahuje kvantitativní šetření. Pomocí kvantitativního šetření lépe pochopíme stav cestovního ruchu v Pardubickém kraji a výsledky nám pomohou vytvořit podklad pro naplnění vytyčených cílů. Dotazování probíhá formou dotazníků. Dle slov Miroslava Dismana (Disman, 2002 str. 120), by dotazník respondenta neměl odrazovat ani nudit. Forma jazyka v dotazníku je použita tak, aby nikoho nenudila ani neodrazovala. Dle vyjádření respondentů byla formulace položených otázek srozumitelná a vhodná.

Formulace teoretického nebo praktického sociálního problému

Hlavním cílem této části je zjistit, jaké jsou postoje návštěvníků k Pardubickému kraji z hlediska zážitkového cestovního ruchu. Dotazníkové šetření bylo předloženo subjektům ze strany poptávky. Ze strany poptávky se jedná o návštěvníky.

Formulace teoretické hypotézy

Hypotéza byla sestavena na obecné úrovni a snaží se zjistit, jak návštěvníci vnímají Pardubický kraj z hlediska zážitků. Co návštěvníky motivovalo k tomu, aby tento kraj navštívili a kterou turistickou oblast považují za nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu.

Formulace souboru pracovních hypotéz

Stanovena byla následující pracovní hypotéza na základě závislostí mezi jednotlivými znaky.

- **Pohlaví respondentů má vliv na vyhledávání zážitků.**

Rozhodnutí o populaci vzorku

Zkoumaný vzorek tvořili respondenti, kteří využili služeb Turistického informačního centra ve městě Skuteč, které se nachází v Pardubickém kraji vzdáleném od Pardubic cca 30 km. Respondenti toto centrum navštívili z důvodu získání informací a doporučení o zajímavých místech v Pardubickém kraji.

Pilotní studie

Pilotní studie si kladla za cíl ověřit, zda jsou informace reálné a dosažitelné v populaci. Studie probíhala v úzké skupině respondentů metodou nestandardizovaného rozhovoru.

Rozhodnutí a o technice a sběru informací

Data kvantitativního šetření byla získána pomocí dotazníkového šetření s návštěvníky Pardubického kraje. Návštěvníkům centra byly rozdány tištěné dotazníky.

Konstrukce nástrojů pro tento sběr

Dotazníkové šetření vytvořené pro návštěvníky obsahovalo celkem 14 otázek, které byly sestavené tak, aby jejich odpovědi přinesly informace použitelné pro další účely v rozvoji daného regionu. Dotazníkové šetření obsahovalo převážně uzavřené otázky, kdy si respondent vybírá odpověď z nabízené varianty. V dotazníku byly zahrnuty i otevřené otázky, které respondentovi nenabízí žádnou variantu odpovědi. Dotazovaný má volný prostor ke svému vyjádření.

Předvýzkum

Předvýzkum byl realizován na vzorku cílové populace, který byl větší než vzorek pilotní studie. Cílem bylo zjistit, zda jsou otázky pochopitelné a srozumitelné pro všechny věkové kategorie.

Sběr dat

Sběr dat probíhal v době letních prázdnin 2020.

Analýza dat

Pro analýzu dat bylo získáno celkem 112 vyplněných dotazníků. Výsledky byly zpracovány dle vlastního výzkumu šetření. Při vyhodnocení dotazníků je nutné počítat s tím, že výsledek může být zkreslen, protože respondenti mohou volit odpověď na základě kompromisu, pokud nenajdou jednoznačně správnou odpověď.

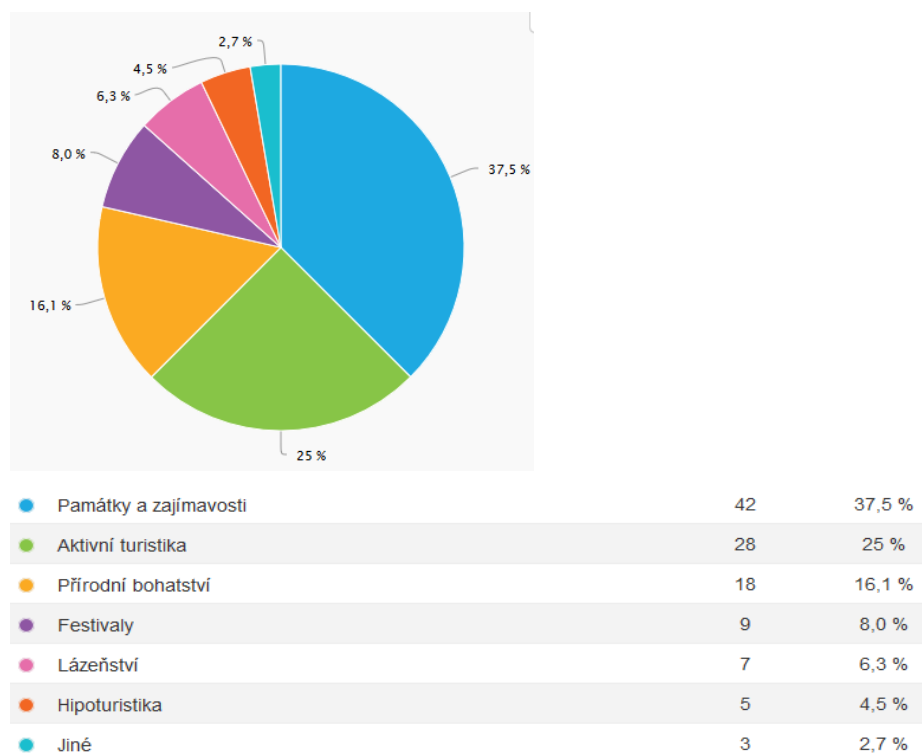
Interpretace, závěry, teoretické zobecnění

Na základě získaných dat z dotazníkového šetření byly interpretovány výsledky. Dále byly potvrzeny či zamítnuty stanovené výzkumné otázky a ověřeny závislosti mezi jednotlivými znaky z výsledků dotazníkového šetření.

5.1.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Co Vás přimělo k návštěvě Pardubického kraje?

Graf 6: Otázka č. 1: Co Vás přimělo k návštěvě Pardubického kraje?

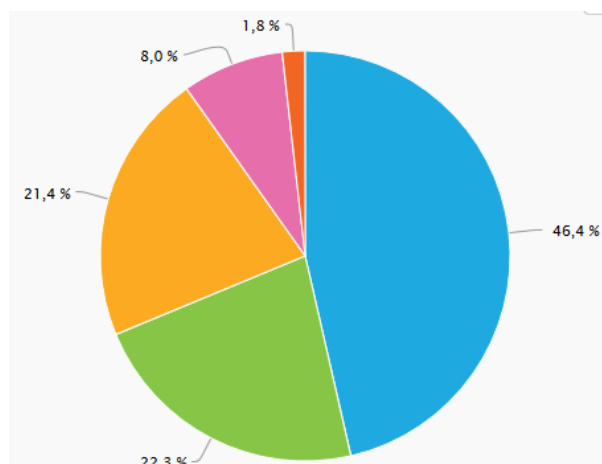

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Z grafu č. 6 je zřejmé, že návštěvníci od návštěvy kraje v nejvyšší míře očekávají aktivní památky, zajímavosti a aktivní odpočinek. Aktivní odpočinek je v podstatě souhrn činností, které neprovádíme každodenně. Vynikajícími a často provozovanou činností v tomto směru je například pěší turistika. Z celkového počtu dotazovaných motivovalo Pardubický kraj navštívit celkem 16,1 % návštěvníků z důvodu přírodního bohatství, 8 % z důvodu festivalů, 6,3 % z důvodu lázeňství, 4,5 % z důvodu hipoturistiky a 2,7 % návštěvníků byly k návštěvě kraje motivovány z jiného důvodu.

Otázka č. 2: Vyhledáváte aktivity, které jsou obohacené o zážitky?

Graf 7: Otázka č. 2: Vyhledáváte aktivity, které jsou obohacené o zážitky?

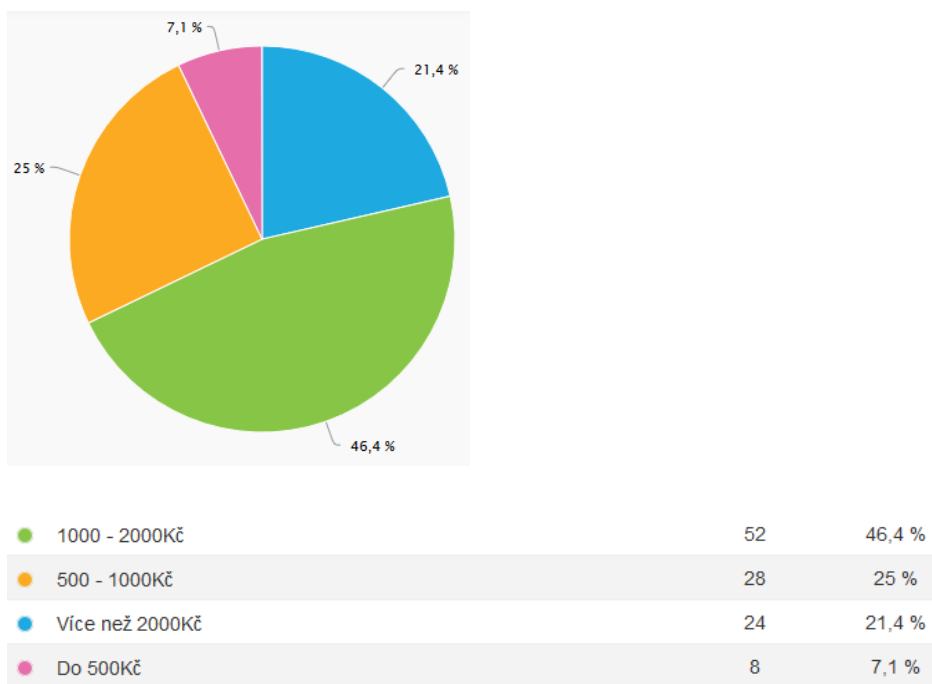
Určitě ano	52	46,4 %
Spíše ano	25	22,3 %
Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky	24	21,4 %
Spíše ne	9	8,0 %
Rozhodně ne	2	1,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Otázka č. 2 zjišťuje, zda návštěvníci vyhledávají aktivity, které jsou obohacené o zážitky. Z grafu č. 7 vyplývá, že turisté, kteří Pardubický kraj navštívili, mají o zážitky zájem. Celkem 46,4 % respondentů označilo odpověď „určitě ano“. Dále respondenti volili Odpověď „spíše ano“. Takto odpovědělo celkem 22,3 % respondentů. Celkem 21,4 % respondentů označilo, že zážitky nevyhledávají, ale nevadí jim aktivity, které jsou o zážitek obohaceny. Celkem 8 % dotazovaných spíše o zážitky zájem nemá a 1,8 % z dotazovaných uvedlo, že o zážitky nemá rozhodně zájem. Z této otázky vyplývá, že více, než 40 % návštěvníků vyhledává aktivity obohacené o zážitky.

Otázka č. 3: Kolik peněz jste za zážitkovou turistiku ochotni vynaložit?

Graf 8: Otázka č. 3: Kolik peněz jste za zážitkovou turistiku ochotni vynaložit?

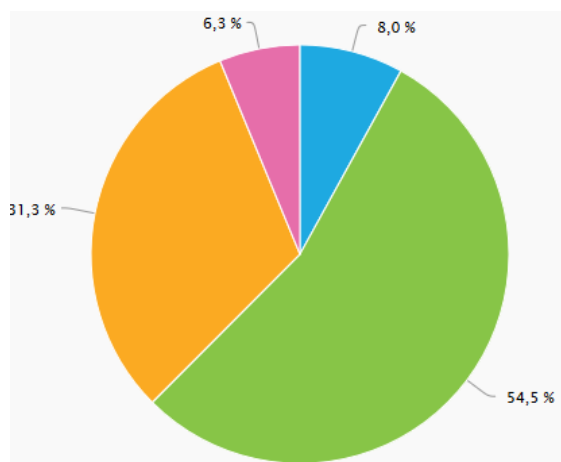

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Cílem otázky č. 3 je zjistit, kolik peněz jsou respondenti ochotni vynaložit za zážitkovou turistiku. Z grafu č. 8 je zřejmé, že 46,4 % respondentů je ochotno za zážitkovou turistiku utratit do 2000 korun. Za druhé respondenti nejvíce volili, že jsou ochotni vynaložit částku od 500 korun do 1000 korun. Více, než 2000 korun je ochotno vynaložit celkem 21,4 %. Z celkového počtu respondentů pouze 7,1 % označilo odpověď „do 500Kč“. Z této otázky vyplývá, že 50 % respondentů není ochotno vynaložit, více než 2000 korun za zážitkovou turistiku.

Otázka č. 4: Cestujete sám/a, nebo dáváte přednost cestování s více osobami?

Graf 9: Otázka č. 4: Cestujete sám/a, nebo dáváte přednost cestování s více osobami?

● Cestuji ve skupině 2 osob	61	54,5 %
● Cestuji ve skupině 3-4 osob	35	31,3 %
● Cestuji sám/a	9	8,0 %
● Cestuji ve skupině 5 a více osob	7	6,3 %

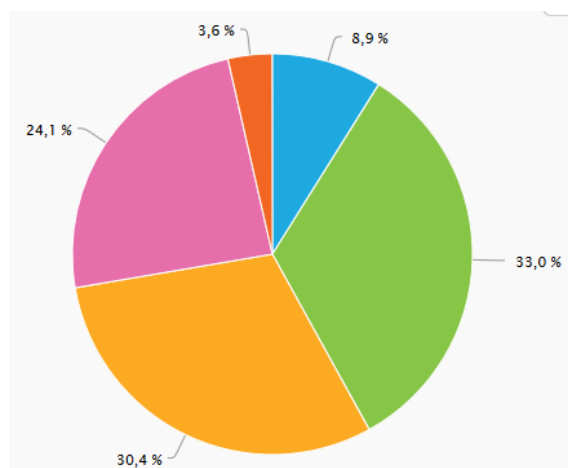
Zdroj: Vlastní zpracování

Aby mohla turistická centra rozvíjet a organizovat nabídku jednotlivých programů pro návštěvníky, je pro ně důležité znát počet a složení návštěvníků. V závislosti na zjištěných věkových kategoriích se pak jednotlivé osoby podílející se na tvorbě, organizaci a náplni trávení volného času mohou detailněji zaměřit na plánování konkrétních aktivit dle výskytu jednotlivých skupin návštěvníků. Z výsledku dotazované otázky č. 4 vyplývá, že připravit portfolio produktů cestovního ruchu, které osloví jak malé skupiny jednotlivců, tak i početnější organizovanou část návštěvníků, má jistě svůj význam.

Otázka č. 5: Kolik je pro Vás ideální strávit v destinaci dní?

Graf 10: Otázka č. 5: Kolik je pro Vás ideální strávit v destinaci dní?

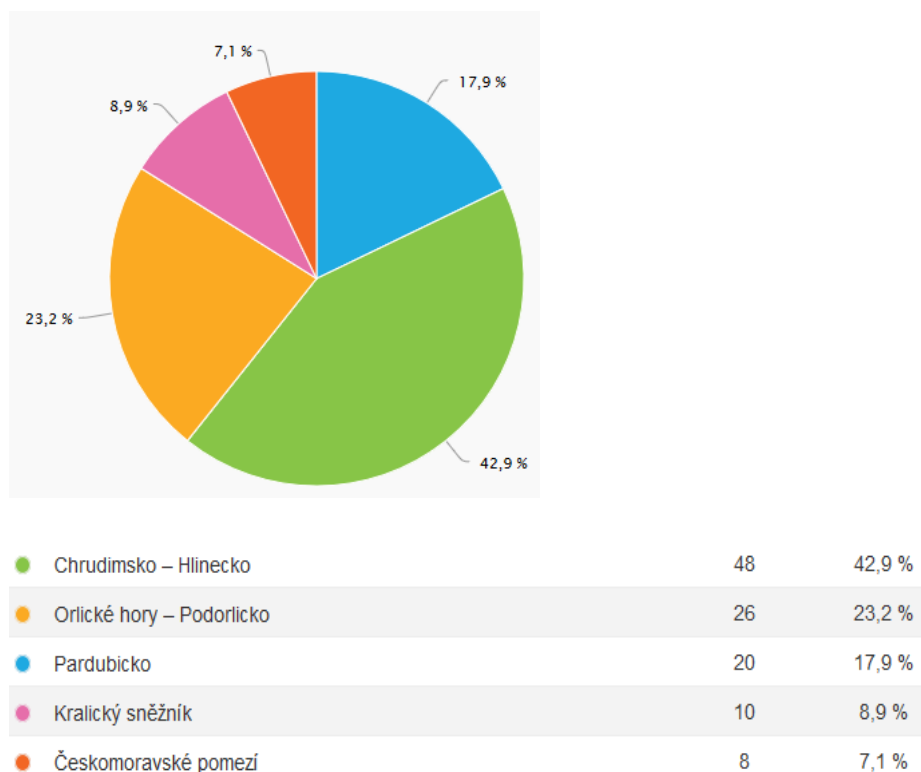
2-3 dny	37	33,0 %
4-5 dní	34	30,4 %
Týden	27	24,1 %
1 den	10	8,9 %
Více, než týden	4	3,6 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Se zájmem turistů cestovat se zvyšuje i ochota utracet. Na první místo respondenti při cestě za odpočinkem umístili příjezdový cestovní ruch krátkodobý. Z grafu č. 10 vyplývá, že celkem 33 % respondentů upřednostňuje v regionu strávit 2-3 dny. Tento cestovní ruch zahrnuje 2 přenocování a jedná se tedy zejména o víkendové cesty nebo návštěvy festivalů. Dále je pro respondenty optimální strávit v destinaci 4-5 dní. Celkem 24,1 % respondentů upřednostňuje týdenní pobyty. S délkou pobytu se zvyšují i turistovi náklady plynoucí z volnočasových aktivit turistů. Tyto pobyty turistů jsou pro regiony zajímavé, protože jde o příležitost, jak získat peníze.

Otázka č. 6: Kterou turistickou oblast shledáváte nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu?

Graf 11: Otázka č. 6: Kterou turistickou oblast shledáváte nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu?

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Graf č. 11 jasně zobrazuje, že respondenti ze všech možných odpovědí označili za nejvíce atraktivní oblast pardubického kraje oblast Chrudimska a Hlinecka. Tuto odpověď označilo celkem 42,9 % respondentů. Tato oblast je plná zážitků, romantických hodnot neporušené přírody, lidských hodnot, tradic a zvyků a je i vhodným místem pro sportovní aktivity. Turisté jistě ocení geopark Železné hory a cyklostezky. Pro 23,2 % respondentů je nejvíce atraktivní oblast Orlických hor a Podorlicka. Samotnou oblast Pardubicka označilo 17,9 % respondentů. Za nejméně atraktivní oblasti respondenti označili Kralický sněžník a Českomoravské pomezí.

Otázka č. 7: Která atraktivita je pro Vás nejvíce lákavá?

Tabulka 9: Otázka č. 7: Která atraktivita je pro Vás nejvíce lákavá?

Odpovědi	Počet odpovídajících
Peklo Čertovina	14
Stezka v oblacích – Dolní Morava	16
Kunětická hora	9
Hrad Svojanov	8
Skanzen na Veselém kopci	14
Renesanční zámek v Litomyšli	12
Zámek v Nových hradech	11
Národní hřebčín – Kladruby nad Labem	9
Zámek Pardubice	6
Muzeum loutkařských kultur – Chrudim	7
Toulovcovy maštale	6

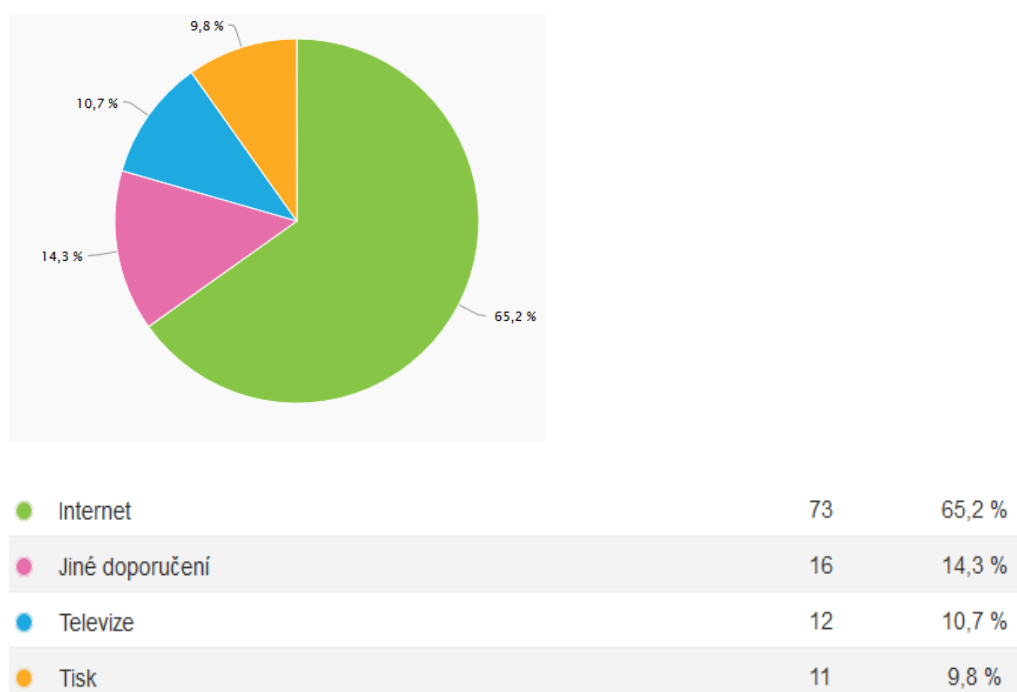
Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Výsledek otevřené dotazníkové otázky č. 7 se dá považovat za velmi cenný. Cílem je zjistit, které atraktivity návštěvníci označují za nejvíce lákavé. Vyhodnocení této otázky by tedy mělo napovědět, na které atraktivity se zaměřit v oblasti zkvalitnění služeb a propagace. Tato otázka je záměrně otevřená a respondentům tak byl ponechán prostor

pro vlastní názory. Položka nebyla limitována počtem možných odpovědí. Ve většině odpovědí se respondenti svým způsobem shodovali. V tabulce (tab. č. 9) je vždy u příslušné odpovědi uveden počet respondentů. Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že návštěvníci považují na území Pardubického kraje za nejvíce atraktivní Stezku v oblacích – Dolní Morava, Skanzen na Veselém kopci, peklo Čertovina, Renesanční zámek v Litomyšli a zámek v Nových hradech. Méně, než 10 respondentů uvedlo, že nejvíce lákavé jsou Touloucovy maštale, Muzeum loutkařských kultur – Chrudim, Národní hřebčín – Kladruby nad Labem, Hrad Svojanov a Kunětická hora.

Otázka č. 8: Odkud jste se o nabídce cestovního ruchu v Pardubickém kraji dozvěděl/a?

Graf 12: Otázka č. 8: Odkud jste se o nabídce cestovního ruchu v Pardubickém kraji dozvěděl/a?

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

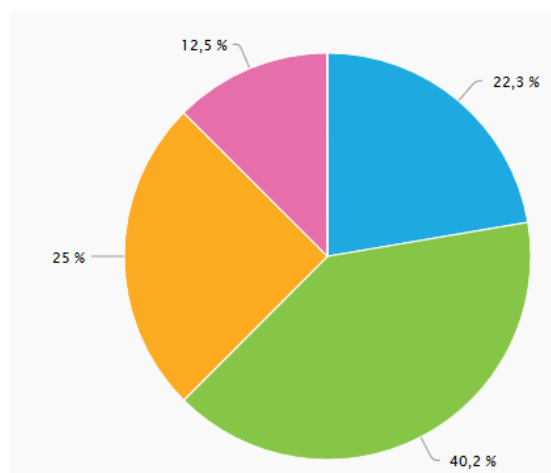
V současné době jistě patří k nejvíce používanému a probíranému médiu internet. Internet nabízí mnoho možností, funkcí a informací a proto celkem 65,2 % dotazovaných uvedlo, že se o nabídce cestovního ruchu v Pardubickém kraji dozvěděl/a právě přes

internet. Celkem 14,3 % respondentů uvedlo, že se o nabídce cestovního ruchu dozvěděli jiným doporučením. Můžeme se domnívat, že se jedná o doporučení známé osoby, která kraj navštívila, s poskytovanými službami byla spokojena, a proto se rozhodla region doporučit.

Otázka č. 9: Je podle Vás propagace jednotlivých atraktivit dostačující?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím, nedokážu posoudit
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

Graf 13: Otázka č. 9: Je podle Vás propagace jednotlivých atraktivit dostačující?

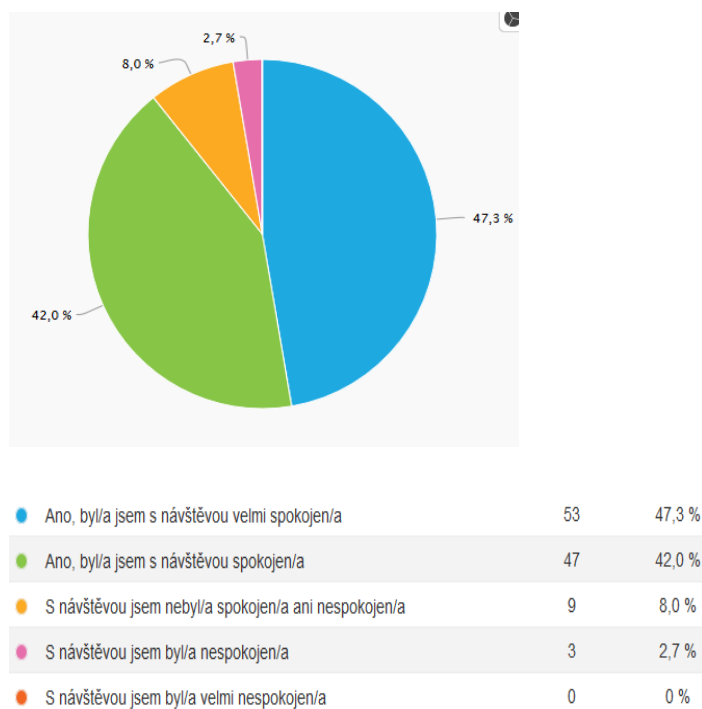
● Rozhodně ano	25	22,3 %
● Spíše ano	45	40,2 %
● Nevím, nedokážu posoudit	28	25 %
● Spíše ne	14	12,5 %
● Rozhodně ne	0	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Z grafu č. 13 dominují odpovědi kladně a záporně. Celkem 22,3 % dotazovaných označilo propagaci Pardubického kraje za rozhodně dostatečnou. Celkem 40,2 % respondentů označilo propagaci Pardubického kraje za spíše dostatečnou. Celkem 25 % respondentů nedokáže propagování kraje posoudit a 12,5 % respondentů označuje propagaci za spíše nedostatečnou. Přesto, že velká část dotazovaných označila propagaci v kraji za dostatečnou, měl by kraj usilovat o lepší viditelnost a informovanost o akcích a jednotlivých atraktivitách v kraji.

Otázka č. 10: Splnila návštěva Pardubického kraje Vaše očekávání?

Graf 14: Otázka č. 10: Splnila návštěva Pardubického kraje Vaše očekávání?

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 14 vyplývá, že 47,3 % dotazovaných odpovědělo, že návštěva Pardubického kraje velmi splnila jejich očekávání a 42 % respondentů bylo s návštěvou spokojeno. Tento výsledek lze považovat za velice pozitivní. Celkem 8 % dotazovaných nebylo s návštěvou kraje spokojeno ani nespokojeno. Za negativní lze považovat, že celkem 2,7 % respondentů bylo s návštěvou nespokojeno.

Otázka č. 11: Co Vám schází v Pardubickém kraji z hlediska zážitkového turismu?

Tabulka 10: Otázka č. 11: Co Vám schází v Pardubickém kraji z hlediska zážitkového turismu?

Odpovědi	Počet odpovídajících
Zážitková gastronomie	15
Bobová dráha	3
Cyklotrasy	9
Agroturistika	8
Tvořivé dílny	10
Zážitkové programy spjaté s historií regionu	14
Adrenalinové produkty	8
Regionální kuchyně	9
Herny	5
Zábavné parky	7
Zoologická zahrada	4
Wellness	4
Více míst v přírodě, kde si může člověk během cesty odpočinout	6
Prohlídky hradů a zámků se zážitky	10

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Výsledek dotazníkové otázky č. 11 se dá považovat za velmi cenný. Cílem je zjistit, co návštěvníkům v kraji schází z hlediska zážitkového cestovního ruchu. Vyhodnocení této otázky by tedy mělo napovědět, na které služby by bylo dobré se zaměřit. Tato otázka je záměrně otevřená a respondentům tak byl ponechán prostor pro vlastní představy a motivy. Položka nebyla limitována počtem možných odpovědí. Ve většině odpovědí se respondenti svým způsobem shodovali. V tabulce (tab. č. 10) je vždy u příslušné odpovědi uveden počet respondentů. Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že návštěvníci nejvíce postrádají zážitkové služby z oblasti gastronomie a zážitkové programy spjaté s historií regionu. Zájem ze strany respondentů je i v oblasti relaxačních služeb, ve sportovně rekreačních službách i v kulturně-společenských službách.

Otázka č. 12: Co by podle Vás zvýšilo zájem turistů, aby Pardubický kraj navštívili?

Tabulka 11: Otázka č. 12: Co by podle Vás zvýšilo zájem turistů, aby Pardubický kraj navštívili?

Odpovědi	Počet odpovídajících
Větší propagace	10
Nabídka veganského občerstvení	7
Luxusní ubytování	10
Více aktivních míst pro rodiny s dětmi	12
Více informací pro turisty	11
Zážitkové programy na zvyky a tradice regionu	9
Individuální zážitky (např.: soukromé lety)	12

Výstavba aquaparku	9
Webové stránky s nabídkou zážitkových aktivit v regionu	12
Více parkovacích míst u atraktivit	9
Masáže a wellness zážitky	6
Organizované zájezdy s průvodci	5

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

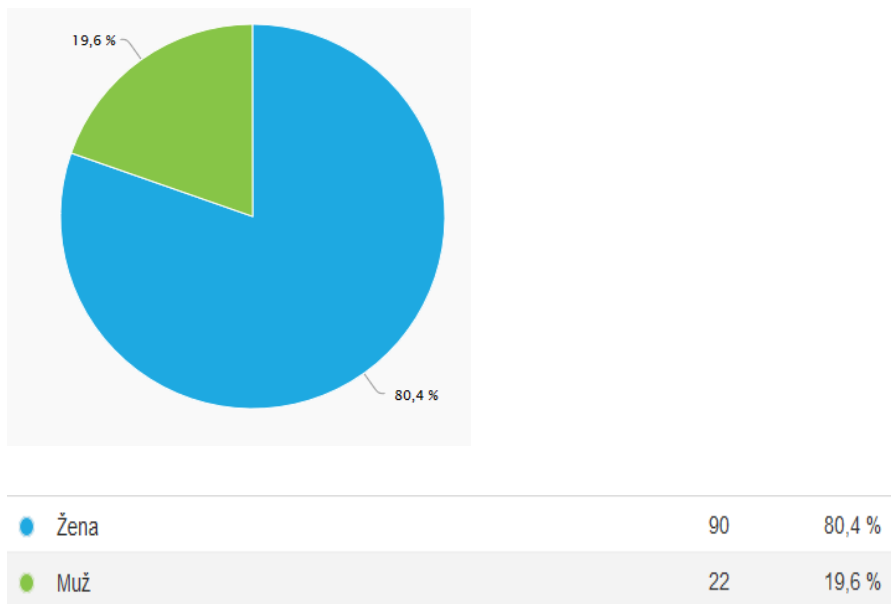
Výsledek dotazníkové otázky č. 12 se dá považovat za velmi cenný. Cílem je zjistit, čím přilákat potencionální návštěvníky. Vyhodnocení této otázky by tedy mělo napovědět, jak zkvalitnit, rozšířit a zviditelnit Pardubický kraj. Tato otázka je záměrně otevřená a respondentům tak byl ponechán prostor pro vlastní představy a motivy. Položka nebyla limitována počtem možných odpovědí. Ve většině odpovědí se respondenti svým způsobem shodovali. V tabulce (tab. č. 11) je vždy u příslušné odpovědi uveden počet respondentů.

Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že návštěvníci akcentují výraznější propagaci kraje v oblasti nabízených služeb a větší informovanost o jednotlivých atraktivitách v kraji. Respondenti ve svých odpovědích uvedli zvýšení nabídky poskytovaných služeb ve stravovacích službách, relaxačních centrech, ve sportovně rekreačních službách i v kulturně-společenských službách. Někteří respondenti dále specifikovali, že zvýšit příliv turistů by mohli organizované zájezdy s průvodci nebo zvýšení ubytovacích kapacit v kraji. Jeden respondent ze všech dotazovaných by uvítal zvýšení počtu parkovacích míst u navštěvovaných míst.

Otázka č. 13: Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

Graf 15: Otázka č. 13: Jaké je Vaše pohlaví?

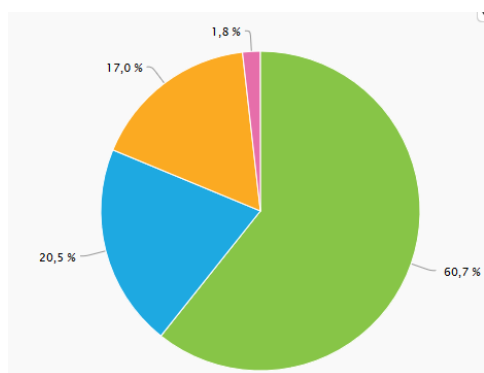

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 80,4 % žen a 19,6 % mužů.

Otázka č. 14: Kolik je Vám let?

Graf 16: Otázka č. 14: Kolik je Vám let?

● 27-45	68	60,7 %
● 15-26	23	20,5 %
● 46-65	19	17,0 %
● více než 65let	2	1,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Dotazníkového výzkumu se zúčastnilo celkem 112 respondentů, kteří využili v období letních měsíců služeb Turistického informačního centra ve městě Skuteč. Zkoumaný vzorek může být považován za věrohodný, neboť byly zastoupeny všechny věkové hranice.

5.1.2 Vyhodnocení výzkumných otázek

Výzkumná otázka č. 1: Více než 40 % respondentů vyhledává atraktivitu, které jsou obohacené o zážitky.

Respondentům byla v rámci dotazníkového šetření předložena otázka, zda vyhledávají aktivity obohacené o zážitky. Z grafu č. 7 vyplývá, že turisté, kteří Pardubický kraj navštívili mají o zážitky zájem. Celkem 46,4 % respondentů označilo odpověď „určitě ano“. Dále respondenti volili odpověď „spíše ano“. Takto odpovědělo celkem 22,3 % respondentů.

Celkem 21,4 % respondentů označilo, že zážitky nevyhledávají, ale nevadí jim aktivity, které jsou o zážitek obohaceny. Celkem 8 % dotazovaných spíše o zážitky zájem nemá a 1,8 % z dotazovaných uvedlo, že o zážitky nemá rozhodně zájem. Z této skutečnosti vyplývá, že více, než 40 % návštěvníků vyhledává aktivity obohacené o zážitky, a proto se první výzkumná otázka potvrdila.

Výzkumná otázka č. 2: Více, než 50 % respondentů je ochotno za zážitkovou turistiku utratit více než 2000Kč.

Cílem druhé výzkumné otázky je potvrdit či vyvrátit, zda je více než 50 % respondentů ochotno za zážitkovou turistiku utratit více než 2000Kč.

Z grafu č. 8 je zřejmé, že 46,4 % respondentů je ochotno za zážitkovou turistiku utratit do 2000 korun. Za druhé respondenti nejvíce volili, že jsou ochotni vynaložit částku od 500 korun do 1000 korun. Více, než 2000 korun je ochotno vynaložit celkem 21,4 %. Z celkového počtu respondentů pouze 7,1 % označilo odpověď „do 500Kč“. Z této otázky vyplývá, že 50 % respondentů není ochotno vynaložit, více než 2000 korun za zážitkovou turistiku, a proto se druhá výzkumná otázka nepotvrdila.

Výzkumná otázka č. 3: Nejvíce vyhledávanou oblastí z hlediska zážitkového cestovního ruchu je oblast Chrudimska a Hlinecka.

Třetí výzkumná otázka si kladla za cíl potvrdit nebo vyvrátit fakt, že nejvíce vyhledávanou oblastí z hlediska zážitkového cestovního ruchu je oblast Chrudimska a Hlinecka. Graf č. 11 jasně zobrazuje, že respondenti ze všech možných odpovědí označili za nejvíce atraktivní oblast pardubického kraje oblast Chrudimska a Hlinecka. Tuto odpověď označilo celkem 42,9 % respondentů. Tato oblast je plná zážitků, romantických hodnot neporušené přírody, lidských hodnot, tradic a zvyků a je i vhodným místem pro sportovní aktivity. Turisté jistě ocení geopark Železné hory a cyklostezky. Pro 23,2 % respondentů je nejvíce atraktivní oblast Orlických hor a Podorlicka. Samotnou oblast Pardubicka označilo 17,9 % respondentů. Za nejméně atraktivní oblasti respondenti označili Kralický sněžník a Českomoravské pomezí. Tato výzkumná otázka se potvrdila.

5.1.2.1 Analýza kvantitativních znaků

V této části práce je provedena statistická analýza na základě zkoumání závislosti mezi jednotlivými znaky. Na základě zkoumání je určena vzájemná závislost. Výchozím zdrojem jsou výsledky z dotazníkového šetření. Pro určení závislosti je stanovena hypotéza uvedená níže. Následující tabulka využívá pro ověření hypotézy metodu ověření závislosti proměnných χ^2 (chí-kvadrát) test. Výpočet hodnot je proveden pomocí Microsoft Excel. Výpočet hodnoty χ^2 je vypočítám dle následujícího vzorce:

$$\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(o_{ij} - e_{ij})^2}{e_{ij}}$$

Pohlaví respondentů má vliv na vyhledávání zážitků.

H0: mezi pohlavím a vyhledáváním zážitků neexistuje závislost

H1: mezi pohlavím a vyhledáváním zážitků existuje závislost

Tabulka 12: Pozorované hodnoty

Pozorované hodnoty	Žena	Muž	Σ
Určitě ano	44	9	53
Spíše ano	21	4	25
Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky	20	4	24
Spíše ne	5	4	9
Rozhodně ne	0	1	1
Σ	90	22	112

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Tabulka 13: Teoretické četnosti

Teoretické četnosti	Žena	Muž	Σ
Určitě ano	42,59	10,41	53
Spíše ano	20,01	4,91	25
Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky	19,29	4,71	24
Spíše ne	7,23	1,77	9
Rozhodně ne	0,80	0,2	1
Σ	90	22	112

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Žádná teoretická četnost nemůže být menší než 1 a menší než 5 může být pouze 20% četností. Světle oranžově jsou označené hodnoty, které jsou menší než 1. Následuje vytvoření nové kontingenční tabulky.

Tabulka 14: Upravené pozorované hodnoty

Upravené pozorované hodnoty	Žena	Muž	Σ
Určitě ano	44	9	53
Spíše ano	21	4	25
Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky	20	4	24
Spíše ne, rozhodně ne	5	5	10
Σ	90	22	112

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Tabulka č. 14 představuje upravené hodnoty. Žlutý řádek zobrazuje sloučené hodnoty.

Tabulka 15: Upravené teoretické četnosti

Upravené teoretické četnosti	Žena	Muž	Σ
Určitě ano	42,6	10,4	53
Spíše ano	20,1	4,9	25
Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky	19,3	4,7	24
Spíše ne, rozhodně ne	8,0	2,0	10
Σ	90	22	112

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Tabulka č. 15 představuje upravené teoretické četnosti.

Testové kritérium:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

CHÍ KVADRÁT 6,4

P HODNOTA 0,0928

ALFA 0,05

Protože při zvolené hladině významnosti ($\alpha = 0,05$) platí, že $0,0928 > 0,05$ ($p > \alpha$), nezamítáme nulovou hypotézu H_0 . Ve sledovaném souboru neexistuje statisticky významná závislost mezi pohlavím a vyhledáváním zážitků.

5.2 Kvalitativní šetření

Analýza názorů významných aktérů v Pardubickém kraji vychází z kvalitativního průzkumu pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci těchto aktérů. Cílem šetření je identifikovat a vyhodnotit vize aktérů na rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji. Tento způsob šetření byl zvolen i z toho důvodu, že názory veřejnosti nejsou na krajské úrovni. Veřejnost tedy není přesně obeznámena s kompetencemi spadajícími do agendy krajů.

Aktéři

Podkladem pro analýzu je kvalitativní výzkum provedený metodou řízených rozhovorů se zástupci dvou organizací v Pardubickém kraji a jedním aktérem provozujícím zážitkovou turistiku na území Pardubického kraje v podobě Pekla Čertoviny. První výzkum byl uskutečněn s Destinační společností Východní Čechy. Důvodem výběru této společnosti pro uskutečnění rozhovoru je fakt, že hlavním předmětem činnosti tohoto sdružení je realizace aktivit směřujících k rozvoji destinace Pardubického kraje na trhu cestovního ruchu. Druhý rozhovor byl směřován Magistrátu v Pardubickém kraji, konkrétně odboru kultury, sportu a cestovního ruchu. Tento odbor se zabývá oblastmi společenského života, školství, zdravotnictví, kultury, sportu a cestovního ruchu ve městě, jejich rozvojem a podporou. Rozhovoru se zúčastnil vždy jeden zástupce dané organizace.

Průběh průzkumu

Rozhovory probíhaly v sídle respondenta. Schůzka byla dohodnutá předem a délka rozhovoru se pohybovala dle rozsahu pokládaných otázek a časových možnostech respondenta.

Interpretace odpovědí

Na základě získaných odpovědí respondentů je možné vyhodnotit současný stav i směry dalšího rozvoje. Výsledky hodnocení obsahují omezení. Nemusí se ovšem jednat o negativní omezení. Oslovení respondenti do svých odpovědí promítli nepochybně i osobní pohled obyvatele kraje. Přestože se jedná o malý počet dotazovaných subjektů, byly vybrány na základě jejich oborového zaměření a díky tomu odpovědi poskytují po vyhodnocení věrohodné výstupy. Výpovědi respondentů nejsou hodnoceny statisticky, neboť se analýza opírá o kvalitativní výzkum. Popis současné situace kraje a priorit jeho rozvoje je zpracován na základě interpretace výpovědí jednotlivých respondentů. Vzhledem k anonymitě výpovědí nejsou jména respondentů uváděna.

5.2.1 Rozhovor se zástupcem Destinační společnosti Východní Čechy

Otázka č. 1: Jaký by měl být dle Vašeho názoru směr budoucího rozvoje kraje?

Jedním z cílů by mělo být zkvalitnění nabídky cestovního ruchu v kraji. Chtěli bychom posílit rozvoj a zkvalitnění turistických cílů ve vazbě na potenciál destinace. Dalším z cílů by měla být efektivní propagace a prezentace regionu. Důležité se je zaměřit i na efektivní organizaci a rozvoj systému řízení cestovního ruchu destinace a na rozvoj lidských zdrojů. Jedná se například o spolupráci a komunikaci mezi jednotlivými subjekty cestovního ruchu.

Otázka č. 2: Ve srovnání s jinými regiony České republiky patří Pardubický kraj mezi region, který není vnímán jako oblast zajímavá pro dovolenou. Myslíte si, že je to zapříčiněno tím, že kraj nemá výrazně obecně známé atraktivity?

Bohužel ve srovnání s jinými regiony České republiky je v Pardubickém kraji krátká doba pobytů ze strany turistů. Přesto, že oblast nemá výrazně známé atraktivity, může stavět na řadě tradičních akcí. Cílem je, aby návštěvníci vnímali Pardubický kraj i jako oblast s bohatou historií, turistikou, odpočinkovými pobyty a nenáročnou cykloturistikou tak, aby přilákala více návštěvníků, kteří jsou ochotni pobyt si prodloužit. Tím, že zkvalitníme turistické cíle, bychom se měli stát konkurenceschopnější v rámci České republiky a tím i přilákat více potenciálních návštěvníků.

Otázka č. 3: V čem je podle Vás Pardubický kraj jedinečný?

Jak již bylo zmíněno v první otázce, Pardubický kraj sice nemá obecně známé atraktivity, ale nabízí řadu unikátních témat. Při oslovování potenciálních návštěvníků by se mělo stavět na otázce „co zde je unikátního“? Pomocí silných tradičních akcí, které jsou známé i mediálně, je možné oslovovat potenciální návštěvníky. Těmto akcím je důležité zajistit dlouhodobou podporu a zároveň je zavázat k aktivitám podporujícím marketing.

Otázka č. 4: Jak by se podle Vás měla posilovat atraktivita oblasti?

Atraktivitu oblasti bychom chtěli posílit vytvořením atraktivních produktů cestovního ruchu prostřednictvím balíčků – služeb propojených s nabídkou turistických atraktivit do funkčního celku. K vytvoření funkčního produktu je nutná spolupráce místních aktérů cestovního ruchu a viditelná propagace ze strany zapojených aktérů i města. Dále pak rozšířením a modernizací komplexního i segmentovaného informačního systému regionu.

Otázka č. 5: Na co by se podle Vás měl Pardubický kraj primárně zaměřit? Na zvyšování počtu jednodenních návštěvníků, kteří využijí více než jednu nabízenou službu cestovního ruchu v kraji nebo na zvyšování podílu návštěvníků, kteří předají do svého okolí reference o návštěvě?

Určitě by mělo fungovat skloubení obou dvou aspektů. Z hlediska cestovního ruchu v kraji převažují jednodenní návštěvníci. Tito návštěvníci do kraje zavítají v souvislosti návštěvy jiné oblasti ve východních Čechách nebo v souvislosti s výletem ze sousedních oblastí.

Chceme najít takové nástroje, které by umožnily jednodenním návštěvníkům umožnit seznámit se s dalšími službami a produkty a tím je motivovat k další aktivitě v celém Pardubickém kraji. To, že návštěvník vyšle do svého okolí zprávu o tom, že dané místo navštívil a navíc, že se mu zde líbilo, je pro nás velmi důležité. Reference návštěvníků chceme podpořit například při sportovních a kulturních akcích, kdy budou návštěvníci moci využít ke sdílení svého zážitku například fotokoutek s možností postování fotek na Facebooku nebo Instagramu.

5.2.2 Rozhovor se zástupcem odboru kultury, sportu a cestovního ruchu

Otázka č. 1: Jak dlouho působíte ve své funkci a jaká je náplň Vaší práce

Ve své funkci působím necelých šest let. Náplň mé práce je spojena s rozvojem cestovního ruchu na Pardubicku a stejně tak i v celém Pardubickém kraji.

Otázka č. 2: Jaký by měl být dle Vašeho názoru směr budoucího rozvoje kraje?

Hlavním cílem by jistě měly být turisté. Chceme, aby Pardubicko i celý Pardubický kraj navštěvovalo co nejvíce turistů, a to takových turistů, kteří se budou opakovaně vracet a do svého okolí budou vysílat kladné recenze o jejich návštěvě.

Otázka č. 3: Pardubický kraj se pyšní několika řekami. Myslíte si, že jsou břehy řek a samotné řeky z hlediska cestovního ruchu dobře využity?

Ano, máte pravdu. Mezi hlavní vodní toky kraje patří řeka Labe, Chrudimka, Svitava, Desná, Loučná, Cidlina, Doubrava, Divoká Orlice, Moravská Sázava a z umělých toků zde nalezneme Opatovický kanál, přehradu Seč nebo vodní nádrž Pastviny. Vize je taková, že chceme uzpůsobit okolí a břehy řek k rekreačnímu využití a využít potenciálu rek Labe, Chrudimky a ostatních vodních ploch pro oživení města Pardubic i celého kraje.

Otázka č. 4: Pardubický kraj má bohaté zastoupení v hipoturistice, jak lze tuto silnou stránku využít?

Koně patří k hlavním atributům oblasti. Pardubice mají ve svém městském znaku přední polovinu koně. V Pardubicích se také již přes sto let jezdí jeden z nejtěžších dostihů na evropském kontinentu Velká pardubická steeplechase. Kladruby nad Labem jsou výjimečné díky chovu starokladrubských koní. Ve Slatiňanech kromě hřebčína můžete navštívit hipologické muzeum. Na základě těchto faktů by se dle mého názoru propojením Národního hřebčína Kladruby nad Labem a Slatiňan posílil marketing.

Otázka č. 5: Vidíte příležitost pro kraj, v rozvoji cykloturistiky nebo budování infrastruktury například pro in-line bruslení?

Cílíme na dobudování cykloinfrastruktury, která bude propojovat hlavní lokality mezi turistickými oblastmi Pardubického kraje. Stezky se rozšiřují a východní Čechy jsou tak ideálním regionem pro cykloturistiku. Pokud bychom vybudovali takovou infrastrukturu vhodnou pro in-line bruslení, která by se stala nejlépe oceňovanou návštěvníky pro in-line bruslení v České republice, jistě bychom přilákali spousty nových návštěvníků. Rozvoj cykloturistiky i in-line turistiky by vedl k oživení a zvýšení návštěvnosti kraje, k rozvoji služeb. Se stále větším počtem návštěvníků by tím pádem vznikala i nová pracovní místa a plynoucí příjmy.

5.2.3 Rozhovor s provozovatelem zážitkové turistiky

Otázka č. 1: Peklo je unikátní stavba. Co Vás k založení této zážitkové turistiky vedlo?

Když jsem byl malý chlapec, často mě vychovávala moje babička, se kterou jsem jezdíval autobusem do Hlinska. Tuto cestu jsem vždy považoval za krásný výlet, neboť jsem měl příležitost dostat se z mé rodné vsi Mrákotín, z prostého venkova, do nejbližšího většího městečka Hlinsko. Když jsem vydržel být po celou dobu tohoto tehdy krásného výletu hodný, pozvala mě babička do tehdejšího „mlíčáku“ na nějakou dobrůtku (třeba na vlašský salát nebo grilované kuře), v nejlepším případě jsem byl obdarován i nějakou cukrovinkou. Jelikož jsem hodný většinou moc nebýval, babička ze mě byla často unavená, tehdy jsem to ještě moc nechápal, dnes si na babičku často vzpomenu s velkým obdivem, že tyto výlety se mnou zvládala. Tenkrát ona výletní pout' se občas měnila pro mě jakožto malého chlapce v napjaté drama, neboť místo odměn mi babička při cestě autobusem přes

obec Čertovinu říkala: „ Zase jsi, ty mizero, zlobil, a proto tě vysadím tady na čertovině, kde žijí odpradávní čerti a vezmou si tě do pekla.“ Tato výhrůžka se pro mě stala noční můrou a neustále jsem se obával, že v pekle na Čertovině skončím.

V roce 1989 přišly od východu do naší malé české země politické změny, které i mě umožnily podnikat. Nejdříve jsem se zabýval nákupem a prodejem zeleniny, měl jsem malý sklad doma v Mrákotíně. Postupem času se mi začalo lépe dařit a byl jsem nucen najít si skladovací prostory v Hlinsku. Později jsem z důvodu náročného dojíždění začal přemýšlet o tom, že si někde v blízkosti Hlinska koupím parcelu a postavím si zde rodinný dům. A co čert nechtěl a nebo chtěl?! Zaujala mě nejvíce právě obec Čertovina, kde se mi podařilo zakoupit vysněný pozemek a dům postavit. Do toho jsem se se svojí rodinou v roce 2002 nastěhoval. Toho času nabízelo k prodeji tehdejší zemědělské družstvo Dědová kravín, ten jsem zakoupil a zrekonstruoval na sklad. Tenkrát mi můj soused, pan Václav Vašek nabídl ke koupi přilehlý pozemek u tohoto kravína. O koupi pozemku jsem ani nestál, neboť jsem neměl žádný záměr, co bych s ním mohl do budoucna dělat. Jelikož na mě soused neustále naléhal a pozemek mi nabídl za dobrých podmínek, tak jsem ho tedy koupil. Uteklo pár let a já začal přemýšlet, jak pozemek, který ležel ladem, využiji. Jelikož jsem často vzpomínal na své dětství a na babičku, která mně provokovala, že jednou skončím v pekle, tak se mi v hlavě zrodil nápad Peklo na Čertovině vybudovat, aby bylo babiččino proroctví do slova a do písmene naplněno.

Otázka č. 2: Jak stavba pekla probíhala?

Stavba byla započata na jaře roku 2011. Již z počátku stavby se prokázalo, že máme doslova „z pekla štěstí“ neboť jsme při bagrování nenarazili ani na jediný byt' malý kámen a ani na spodní vodu. Díky tomuto podloží nám situace umožnila vybudovat peklo hlubší, než jsme původně plánovali. Naše fantazie začala pracovat na plné obrátky, nové nápady přicházely jeden za druhým. Na stavbu bylo použito 225 000 kusů starých cihel, to je cca 45 plně naložených kamionů, 1 750 tun velkých až obrovských některých i 13 tunových

kamenů, dále 660 tun starého opracovaného pískovce, dále se na stavbu spotřebovalo cca 350 metrů kubických dubového dřeva, 240 kubických metrů smrkového dřeva. Obrovské množství cementu a písku. Při bagrování vznikl kráter dlouhý 65 m, široký 22 m a hluboký místy až 12 m, což je cca 10 000 metrů čtverečních odbagrované zeminy.

Otázka č. 3: Kolik zážitků návštěvníkům nabízíte?

Útroby pekla nabízejí zajímavé prostory jako je peklovar, dále chceme zprovoznit prodejnu pekelných specialit a delikates a kavárnu s pražírnou kávy se svou vlastní značkou. Zároveň s exkluzivní vinárnou byly v prosinci 2017 návštěvníkům zpřístupněny výjimečné prostory obydlí samotného knížete pekel tzv. Luciferovo doupě. K peklu přiléhající překrásná terasa orientovaná směrem na jižní stranu, bývá v létě prosycena slunečním svitem a posezení na ní přivítáte. Nezapomeneme ani na ty nejmenší rarášky, pro které chystáme mnoho různých venkovních atrakcí. Za zmínku ještě stojí pohled na zadní část střechy směrem k terase, která připomíná obličej čerta bdícího nad Peklem. Z důvodu velké poptávky po ubytování jsme naše služby rozšířili o ubytovací kapacity v netradičním stylu.

Otázka č. 4: Co je v pekle Čertovina ještě zajímavého?

Peklo má nyní svou pekelnou vlajku, pečeť, v nejbližší době také zvažujeme zavedení vlastní měny ČEURO a nechybí ani peklohymna s názvem Peklo Čertovina, kterou složil Michal David. Je dostupná na internetovém serveru You Tube a na naší webové a facebookové stránce. A co si čert přál, do Pekla zavítal král českých pohádek Zdeněk Troška, který se rozhodl v Pekle natočit pohádku s názvem Čertoviny. Natáčela se v květu roku 2017 a její premiéra byla 4. 1. 2018.

Otázka č. 5: Kromě Pekla provozujete ještě pohádkovou vesničku Podlesí?

Pohádkový projekt zvaný Pohádková vesnička Podlesíčko, je můj první projekt. Nachází se na Vysočině cca 20 km od Pekla, mezi Svratkou a Novým městem na Moravě. Pohádková vesnička je ubytovacím resortem hotelu Podlesí u Sněžného. Z tohoto úžasného místa se vám naskytne jeden z nejkrásnějších výhledů na Vysočině. Vesnička se skládá z 10 malebných domečků a každé z těchto obydlí představuje jednu českou pohádku. V libovolném domečku mohou turisté bydlet. V přízemí je koupelna s WC a malá světnice,

v podkroví je ubytování až pro 5 osob. Podlesíčko se stalo velkým lákadlem jak pro ubytované tak i pro pouhé návštěvníky, kteří si obvykle přijíždějí vesničku jen prohlédnout. Součástí prohlídky je živý program, potkáte se zde s Červenou karkulkou, vlkem, čarodějnící Kanimůrou, Sněhurkou a mnoha dalšími pohádkovými bytostmi.

5.2.4 Vyhodnocení vizí akterů

Následuje vyhodnocení vizí akterů na rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji pomocí Swot analýzy. První řízený rozhovor proběhnul se zástupcem Destinační společnosti Východní Čechy. Směr budoucího rozvoje kraje by měl být dle odpovědi zástupce ve zkvalitnění nabídky cestovního ruchu v kraji, posílení rozvoje a zkvalitnění turistických cílů ve vazbě na potenciál destinace a efektivní propagace a prezentace regionu. Druhý řízený rozhovor proběhl se zástupcem odboru kultury, sportu a cestovního ruchu. Směr budoucího rozvoje kraje by měl cílit na potencionální návštěvníky, kteří budou vysílat kladné recenze do svého okolí a budou se opakovaně vracet. Potenciál rozvoje kraje akter vidí v dobudování cykloinfrastruktury. Třetí rozhovor byl proveden s provozovatelem zážitkové turistiky na území Pardubického kraje, který se snaží již provozující zážitkovou turistiku neustále rozvíjet a obohacovat a tím lákat stále více nových návštěvníků.

Tabulka 16: SWOT analýza silné a slabé stránky kraje

Silné Stránky	Slabé Stránky
Geografická poloha kraje v rámci ČR	Nevyužité břehy a okolí řek
Přírodní a historický potenciál pro rozvoj CR	Krátká doba pobytů ze strany turistů
UNESCO – atraktivita mezinárodního charakteru	Nedostatek obecně známých atraktivit
Tradice – koně, řemesla, lidová kultura	Převaha jednodenních návštěvníků
Letní i zimní turistika	Nejméně navštěvovaný kraj v rámci ČR

Mezinárodní letiště v Pardubicích	Slabé propagační aktivity
Dopravní poloha kraje	Nedostatečná nabídka turistický produktů

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

Tabulka 17: SWOT analýza příležitosti a hrozby kraje

Příležitosti	Hrozby
Zkvalitnění turistických cílů	Nepodaří se zaujmout novými propagačními metodami
Efektivnější propagace a prezentace regionu	Pokles návštěvnosti
Rozvoj lidských zdrojů	Turisté upřednostňují obecně známé atraktivitu v jiných krajích
Spolupráce mezi jednotlivými subjekty CR	Roztříštěná propagace hodnot oblasti
Modernizace a komplexnost informačního systému	Nenaplňování strategický cílů za účelem rozvoje CR v kraji
Vytváření atraktivních produktů CR	Nedostatek financí pro rozvoj kraje
Využití silných tradičních akcí k oslovování návštěvníků	Zájem o dříve významné atraktivitu ze strany návštěvníků upadá
Opakovaně se vracející návštěvníci	Nedostatečná podpora podnikatelských aktivit cílených na rozšíření nabídky služeb v oblasti CR

Dobudování cykloinfrastruktury	Nevydařená spolupráce mezi subjekty ČR
--------------------------------	--

Zdroj: Vlastní zpracování 2020

6 VÝSLEDKY A DISKUSE

Kapitola výsledky a diskuse se věnuje zhodnocení práce.

Z kapitoly 4.1 bylo zjištěno, že dle návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení se Pardubický kraj stal v roce 2019 nejméně navštěvovaným krajem České republiky. Nejvíce navštěvovaným krajem je Hlavní město Praha. Bylo zjištěno, že v Pardubickém kraji se meziročně v 1. čtvrtletí letošního roku zvýšil pouze počet rezidentů (o 3,7 %). Počet zahraničních hostů (nerezidentů) nepatrně poklesl o 27 osob, tj. o 0,2 %. Co se týče počtu zahraničních hostů, bylo zjištěno, že Pardubický kraj navštívilo nejvíce zahraničních hostů ze Slovenska (3,6 % všech hostů), Polska (2,5 %) a Německa (2,3 %). Tito hosté tvořili v úhrnu dvě třetiny všech hostů ze zahraničí. Poté následovali hosté z Itálie a Francie. Nejčastěji zastoupená země v počtu přenocování hostů se stala Ukrajina. Nejvíce hostů ze zahraničí bylo zaznamenáno v měsíci březnu (téměř 14 %).

V kraji je vyznačeno okolo 600 km jezdeckých tras. Návštěvníky by mohlo přilákat i lázeňství, které Pardubický kraj nabízí. Najdeme zde léčebné lázně Bohdaneč, Poděbrady a Velké Losiny. Na své si v Pardubickém kraji přijdou i milovníci aktivní turistiky. Kraj je vhodný pro cykloturistiku, pěší turistiku, in-line, vodní turistiku nebo sjezdové a běžecké lyžování. A v neposlední řadě je důležité vyzdvihnout i kulturní bohatství, které kraj poskytuje. Za návštěvu určitě stojí zámek Litomyšl, který je zapsán na seznamu památek UNESCO nebo Hřebčín Kladruby nad Labem. Najdeme zde i kulturní památky jako je například zámek Slatiňany, Zřícenina hradu Kunětická hora, Radnice v Poličce, Pietní území zámeček v Pardubičkách, Pietní území Ležáky nebo Kostel sv. Jakuba Většího v Poličce s rodnou světničkou Bohuslava Martinů. V Pardubickém kraji probíhají tři strategické dokumenty, které plní úlohu pro podporu rozvoje cestovního ruchu v kraji. Prvním dokumentem je strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016-2020. Garantem za instituci je odbor rozvoje a fondů evropské unie, cestovního ruchu a sportu / krajský úřad Pardubického kraje. Obsahem strategie cestovního ruchu Pardubického kraje 2016-2020 je v hlavních bodech Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu – rozvoj základní a doplňkové turistické infrastruktury a služeb, efektivní propagace a prezentace regionu,

tvorba marketingových témat a produktů, budování značky a organizace a rozvoj efektivního systému řízení cestovního ruchu destinace, destinační management, rozvoj lidských zdrojů. Druhým dokumentem je koncepce podpory památkové péče Pardubického kraje 2017-2020. Garantem je odbor kultury, sportu a cestovního ruchu. Obsahem koncepce podpory památkové péče Pardubického kraje 2017-2020 je v hlavních bodech Aktivní podíl na tvorbě právních norem v oblasti památkové péče, zachování a obnova památkového fondu na území Pardubického kraje, kvalitní a předvídatelná veřejná správa na úseku památkové péče, fondy Evropské unie a jejich možnosti pro využití k obnově památkového fondu v kraji a propagace kraje, která cílí na kulturní dědictví kraje. Třetím dokumentem je koncepce rozvoje muzejnictví Pardubického kraje 2016-2020. Garantem projektu je odbor školství a kultury. Obsahem koncepce podpory rozvoje muzejnictví Pardubického kraje 2016-2020 je v hlavních bodech zpracování koncepcí rozvoje, digitalizace, propagace muzeí, spolupráce se školami a celoživotním vzděláváním, financování a pomoc muzejním subjektům a tradiční lidová kultura.

Formou kvantitativního šetření proběhlo dotazníkové šetření se 112 návštěvníky tak, aby byly zjištěny jejich postoje k regionu. Pardubický kraj láká všechny věkové skupiny, neboť zde byly v době dotazování zastoupeny všechny věkové kategorie. Převážně návštěvníci od návštěvy kraje očekávají aktivní památky, zajímavosti a aktivní odpočinek. Pozitivním zjištěním je fakt, že turisté, kteří Pardubický kraj navštívili, mají o zážitky zájem. Co se týče financí, jsou návštěvníci ochotni za zážitkovou turistiku vynaložit do 2000 korun. Dle autorů Foreta a Foretové (2001) má cestovní ruch vliv na ekonomickou situaci. Za nejvíce atraktivní oblast pardubického kraje považují návštěvníci oblast Chrudimska a Hlinecka. Za nejméně atraktivní oblast respondenti označili Kralický sněžník a Českomoravské pomezí. Za nejvíce atraktivní považují turisté Stezku v oblacích – Dolní Morava, Skanzen na Veselém kopci, peklo Čertovina, Renesanční zámek v Litomyšli a zámek v Nových hradech. Méně, než 10 respondentů uvedlo, že nejvíce lákavé jsou Toulcovy maštale, Muzeum loutkařských kultur – Chrudim, Národní hřebčín – Kladruby nad Labem, Hrad Svojanov a Kunětická hora. O nabídce kraje se turisté dozvěděli v největší míře přes internet. Co se týče propagace, převažovaly kladné odpovědi.

Přesto, že velká část dotazovaných označila propagaci v kraji za dostatečnou, měl by kraj usilovat o lepší viditelnost a informovanost o akcích a jednotlivých atraktivitách v kraji. Velmi pozitivní je fakt, že většina návštěvníků byla s návštěvou kraje spokojena a jejich očekávání bylo naplněno. Cílem dotazníku bylo zjistit, co návštěvníkům v kraji schází z hlediska zážitkového cestovního ruchu. Vyhodnocení této otázky by tedy mělo napovědět, na které služby by bylo dobré se zaměřit. Z odpovědí dotazovaných vyplynulo, že respondenti nejvíce postrádají zážitkové služby z oblasti gastronomie a zážitkové programy spjaté s historií regionu. Zájem ze strany respondentů je i v oblasti relaxačních služeb, ve sportovně rekreačních službách i v kulturně-spoločenských službách. Dalším cílem bylo zjistit, čím přilákat potencionální návštěvníky. Vyhodnocení této otázky by tedy mělo napovědět, jak zkvalitnit, rozšířit a zviditelnit Pardubický kraj. Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že návštěvníci akcentují výraznější propagaci kraje v oblasti nabízených služeb a větší informovanost o jednotlivých atraktivitách v kraji. Respondenti ve svých odpovědích uvedli zvýšení nabídky poskytovaných služeb ve stravovacích službách, relaxačních centrech, ve sportovně rekreačních službách i v kulturně-spoločenských službách. Někteří respondenti dále specifikovali, že zvýšit příliv turistů by mohli organizované zájezdy s průvodci nebo zvýšení ubytovacích kapacit v kraji. Jeden respondent ze všech dotazovaných by uvítal zvýšení počtu parkovacích míst u navštěvovaných míst.

Analýza názorů významných aktérů v Pardubickém kraji vycházela z kvalitativního šetření pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci těchto aktérů. Cílem analýzy bylo identifikovat a vyhodnotit vize aktérů na rozvoj cestovního ruchu v Pardubickém kraji. První řízený rozhovor proběhnul se zástupcem Destinační společnosti Východní Čechy. Směr budoucího rozvoje kraje by měl být dle odpovědi zástupce ve zkvalitnění nabídky cestovního ruchu v kraji, posílení rozvoje a zkvalitnění turistických cílů ve vazbě na potenciál destinace a efektivní propagace a prezentace regionu. Druhý řízený rozhovor proběhl se zástupcem odboru kultury, sportu a cestovního ruchu. Směr budoucího rozvoje kraje by měl cílit na potencionální návštěvníky, kteří budou vysílat kladné recenze do svého okolí a budou se opakovaně vracet. Kvantitativní šetření bylo doplněno o kvalitativní šetření s provozovatelem zážitkové turistiky na území Pardubického kraje.

Na základě výsledků kvantitativního a kvalitativního šetření je v závěrečné kapitole navrženo několik možností a doporučení pro zatraktivnění a rozvoj regionu prostřednictvím zážitkového cestovního ruchu, což je také hlavním cílem této diplomové práce.

7 ZÁVĚR

Pardubický kraj je v rámci České republiky vnímán jako oblast s nižší návštěvností. Hlavním cílem práce bylo navrhnout možnosti využití zážitkového cestovního ruchu v Pardubickém kraji.

Teoretická část, charakteristika prostředí a vymezení aktuálního stavu vycházela ze studia dokumentů literatury a elektronických zdrojů, které se zaměřují na zážitkový cestovní ruch a regionální rozvoj. Charakteristika prostředí se věnovala Pardubickému kraji. Byly charakterizovány demografické, geografické a socioekonomické předpoklady kraje. Dále byla v práci představena nabídka zážitkového cestovního ruchu v tomto kraji.

Kvantitativní šetření bylo zaměřené na návštěvníky regionu a kvalitativní šetření obsahovalo polostrukturované rozhovory s aktéry na území regionu.

Na základě provedeného šetření jsou zde shrnuta tato doporučení a závěry:

- Respondenti Pardubického kraje mají zájem o aktivity, které jsou obohacené o zážitky.
- Respondenti Pardubického kraje nejčastěji vyhledávají z hlediska zážitkového cestovního ruchu oblast Chrudimska a Hlinecka.
- Respondenti Pardubického kraje nejsou ochotni za zážitkovou turistiku utratit více než 2000Kč.
- Postavení propagace na turistických oblastech, které byly návštěvníky označeny za nejatraktivnější
- Rozšíření nabídky služeb v kraji
- Zkvalitnění poskytovaných informací
- Využít potenciál kraje na základě památek a silných tradičních akcí

Provedením analýzy nabídky regionu vyplynulo, že předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v kraji jsou poměrně dobré. Kraj nabízí mnoho forem cestovního ruchu, ale bohužel se na žádnou formu cestovního ruchu neorientuje tak, aby v ní vynikal. Kraj bohužel nenabízí takový motiv, aby oslovil návštěvníky natolik, že by kraj upřednostňovali před atraktivnějšími regiony České republiky. Doporučením pro Pardubický kraj z hlediska zážitkového cestovního ruchu je především motivace návštěvníků ať už z hlediska zážitkových aktivit tak i ubytovacích kapacit.

Pardubickému kraji chybí taková atraktivita, která se pro kraj stane konkurenční výhodou. Přesto, že v současné době bohužel Pardubický kraj nemůže konkurovat turistickým regionům jako je například Praha, měly by se instituce organizující a řídicí cestovní ruch v kraji zaměřit na turisty nejnavštěvovanější cíle. Jedním z návrhů je zvýšit počet kulturních akcí spojených s tematikou kraje a vytvořit produkt cestovního ruchu, který budou návštěvníkům nabízet k prodeji cestovní kanceláře. Produkt je chápán jako souhra materiálních a nemateriálních zdrojů (Palatková, s. 26, 2006).

Dalším doporučením je zvýšit propagaci turistických cílů v kraji a zkvalitnit poskytované informace. Zviditelnit i méně navštěvované atraktivity pomocí zážitkových aktivit by jistě mělo příznivý vliv na potencionální návštěvníky. Návštěvníci označili za nejatraktivnější turistickou oblast Chrudimsko-Hlinecko, Orlické hory a Podorlicko a Pardubicko. Tyto turistické oblasti jsou bohaté z hlediska památek a přírodních atraktivit. Na těchto atraktivitách by se mohla propagace regionu postavit.

Autorka práce závěrem shrnuje, že respondenti mají o zážitky v Pardubickém kraji zájem a jejich návštěvnost přispívá k rozvoji regionu. Návštěvníci přinášejí pozitivní vlivy. Především ekonomické, ale také se podílí na tvorbě nových pracovních míst, obnově tradic a předávají do okolí vyšší povědomí o regionu. Dle autorky Malé (2002) má cestovní ruch vliv na ekonomickou situaci. Díky těmto vlivům zážitkový cestovní ruch přispívá k rozvoji regionu.

Výše uvedené návrhy a doporučení mohou posloužit ke zlepšení cestovního ruchu v Pardubickém kraji a výsledky mohou využít řídicí orgány, které mají nejvíce možností turismus v regionu změnit.

8 SEZNAM ZDROJŮ

8.1 Knižní zdroje

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost - Příručka pro uživatele. Praha: Karolinum, 2002. 120 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

DVOŘÁKOVÁ, I., HÁJKOVÁ, M., FOLBERGOVÁ, R. Vzdělávání v zážitkové turistice v oblasti technických památek v Praze: (studijní texty). Jihočeská centrála cestovního ruchu, 2006. ISBN 978-80-239-7838-4.

FORET, M. a FORETOVÁ, V. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207.

HALL C. Michael and Stephen J. PAGE. The geography of tourism and recreation: Environment, place and space. 3rd ed. London: Routledge, 2006. 427 s. ISBN 978-0415335614.

HAMARNEH Iveta (2012). Geografie turismu: Mimoevropská teritoria. Praha: Grada Publishing. 12 s. ISBN 978-80-247-7546-3

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005, s. 168. ISBN 80-7367-040-2.

HESKOVÁ, Marie. Cestovní ruch. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-1308-06.

JÍLKOVÁ, Eva a kol. Hospodářská politika a regionální rozvoj. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. 231 s. ISBN 978-80-7455-070-6.

LACINA, K. Regionální rozvoj a veřejná správa, Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. v edici EUPRESS, Praha 2007, ISBN 978-80-86754-74-1.

MALÁ, V. a kol.: Základy cestovního ruchu. Praha: Fakulta mezinárodních vztahů, VŠE, 2002. 100 s. ISBN 80-245-0439-1.

PALATKOVÁ, M. (2006). Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Praha: Grada Publishing. 26 s. ISBN 80-247-1014-5.

PÁSKOVÁ, Martina; ZELENKA, Josef. Cestovní ruch – výkladový slovník. 2. přepracované vydání. Praha: Linde, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

PODHORSKÝ, M. Pardubický kraj: průvodce na cesty. Freytag&berndt, 2004. ISBN 80-7316-077-3.

RYGLOVÁ, K. Cestovní ruch (soubor studijních materiálů). Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-74180286.

VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M., et al. (2011). Geografie cestovního ruchu České republiky. Aleš Čeněk.

8.2 Internetové zdroje

Cestovní ruch | Vybrané kapitoly ze socioekonomické geografie České republiky | Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Informační systém [online]. [cit. 24.02.2020]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/08-cestovni-ruch.html><https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/08-cestovni-ruch.html>

Cestovní ruch v Pardubickém kraji v 1. čtvrtletí 2019 (předběžné údaje) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xec/cestovni-ruch-v-pardubickem-kraji-v-1-ctvrtletu-2019-predbezne-udaje>

Cestovní ruch - časové řady | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr

Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright ©G [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf/b6571837-6a2e-4138-912c-59da6de43de4?version=1.0>

Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/60287640/33009218.pdf/038e735a-d5be-4174-81bc-ac99c95f2235?version=1.11>

Domovská stránka | Sdružení obcí Toulovcovy Maštale. Domovská stránka | Sdružení obcí Toulovcovy Maštale [online]. Copyright © 2020 Sdružení obcí Toulovcovy Maštale [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.mastale.cz>

EDEN - European Destinations of Excellence 2013 - Udržitelný cestovní ruch. EDEN - European Destinations of Excellence 2013 - Cestování bez bariér [online]. Copyright © 2008 [cit. 03.03.2020]. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/udrzitelny-cestovni-ruch/>

Fotogalerie – Peklo Čertovina. Peklo Čertovina [online]. Copyright © Peklo Čertovina [cit. 09.10.2020]. Dostupné z: <https://www.peklocertovina.cz/fotogalerie/>

HDP, regionální účty v Pardubickém kraji v roce 2018 | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/hdp-regionalni-ucty-v-pardubickem-kraji-v-roce-2018>

Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2017) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2017>

Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2017) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2017>

Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2018>

Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xe/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2018>

Charakteristika Pardubického kraje (údaje za rok 2018) | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika-pardubickeho-kraje-udaje-za-rok-2018>

Kraje, okresy, obce - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright2000[cit.12.02.2020].Dostupnéz:https://www.statnisprava.cz/rstsp/redakce.nsf/i/kraje_okresy_obce

Kudy z nudy - Skanzen Veselý Kopec - pohled do vesnické historie. Kudy z nudy - Homepage [online]. Copyright ©PykalovaOUP.jpg [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/pohled-do-vesnicke-historie-na-veselem-kopci>

Krajský úřad Pardubického kraje - statnisprava.cz. statnisprava.cz [online]. Copyright © Copyright 2000 [cit. 24.03.2020]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/adresar.nsf/i/11430>

Kudy z nudy - Hrad Kunětická hora - Kuňka. Kudy z nudy - Homepage [online]. Copyright ©Sefcu.jpg [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/kuneticka-hora-se-probouzi-vitejte-na-kunce>

Kudy z nudy - Národní hřebčín Kladruby nad Labem – stáje a zámek v Kladrubech nad Labem. Kudy z nudy - Homepage [online]. Copyright © 2020 CzechTourism [cit. 13.03.2020]. Dostupné z: https://www.kudyznudy.cz/aktivity/zamek-a-hrebcin-kladruby-nad-labem?gclid=EAIaIQobChMIIm5v9nYSX6AIVU5nVCh11fAa-EAAYASAAEgL4z_D_BwE

Lázně : Pardubický kraj. Pardubický kraj [online]. Copyright © 2014 Všechna práva vyhrazena. [cit. 13.03.2020]. Dostupné z: <https://pardubicky-kraj2014b.webnode.cz/mesto/lazne/>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Strategie regionálního rozvoje. Object moved [online]. Copyright ©2020 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 05.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje>

Místní dokumenty (města, obce) | Databáze strategií - portál pro strategické řízení. Databáze Strategií - home | Databáze strategií - portál pro strategické řízení [online]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mistni-dokumenty>

Nejnavštěvovanější turistické atrakce v Česku podle statistik Czechtourism 2019 - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/nejnavstevovanejsi-turisticke-cile-cesko-kraje/r~06932f60adf211e9970a0cc47ab5f122/>

Obyvatelstvo - Kraj | ČSÚ v Pardubicích. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xo/obyvatelstvo-xe>

Obecná ochrana přírody a krajiny. AOPK ČR [online]. Copyright © 2020 [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/>

Object moved [online]. Copyright © [cit. 24.02.2020]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/f00fb5f5-0898-44fc-b88e-3c58d682908b/GetFile_3

O společnosti - Destinační společnost Východní Čechy. Destinační společnost Východní Čechy [online]. Copyright © [cit. 24.03.2020]. Dostupné z: <http://www.vychodni-cechy.org/cs/o-spolecnosti>

Pardubický kraj - Úvodní strana. Pardubický kraj - Úvodní strana [online]. Copyright © 2018 Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 24.03.2020]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/?thema=2610>

Pardubický kraj | Trasy | Turistika.cz. Pro větší zážitek z cest a výletů | Turistika.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 13.03.2020]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/pardubicky-kraj-19903/trasy>

Pardubický kraj - Nejvýznamnější kulturní památky. Pardubický kraj - Úvodní strana [online]. Copyright © 2018 Krajský úřad Pardubického kraje [cit. 13.03.2020]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/nejvyznamnejsi-kulturni-pamatky/60980/kostel-sv-jakuba-vetsiho-v-policce-s-rodnu-svetnickou-bohuslava-martinu>

RYCHTÁŘOVÁ, P. Zážitková turistika frčí. [online]. 2010. [cit.11.3.2013]. Dostupné na <http://www.turismo.cz/978/zazitkova-turistika-frci/>

Satelitní účet cestovního ruchu | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 24.3.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu

Tipy pro starší. Úvodní stránka HLINSKO.cz [online]. [cit. 28.02.2020]. Dostupné z: <http://www.hlinsko.cz/mesto/cestovni-ruch-turistika-pamatky/tipy-pro/seniori>

Turistické regiony České Republiky | CZREGION | Celostátní informační portál. CZREGION | Celostátní informační portál [online]. Copyright © Dynamic Drive DHTML code library [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.czregion.cz/turisticke-regiony-ceske-republiky>

www.orlickehory.cz. www.orlickehory.cz [online]. Copyright © [cit. 27.02.2020]. Dostupné z: <https://www.orlickehory.cz/>

Životní prostředí | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. [cit. 12.02.2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zivotni_prostredi_zem

9 PŘÍLOHY

Příloha 1: přepis dotazníkového šetření s návštěvníky

Přepis dotazníku:

Milí návštěvníci,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze a velice mne těší, že jste se rozhodli vybrat si pro strávení volného času právě Pardubický kraj. Nyní držíte ve svých rukou anonymní dotazník, jehož výsledky poslouží jako součást diplomové práce na téma “Zážitekový cestovní ruch jako faktor regionálního rozvoje“. Součástí dotazníku jsou i otevřené otázky, které si kladou za cíl podnítit Vás k hlubšímu zamyšlení se nad daným tématem. Tyto otázky nejsou omezeny variantami odpovědí. Veškeré své odpovědi prosím označte kroužkem písmenka prezentující Vámi zvolenou odpověď.

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který jste vynaložili do vyplnění tohoto dotazníku. Příjemně strávený pobyt Vám přeje

Tereza Kalousková

Otázka č. 1: Co Vás přimělo k návštěvě Pardubického kraje?

- a) Památky a zajímavosti
- b) Aktivní turistika
- c) Přírodní bohatství
- d) Lázeňství
- e) Hipoturistika
- f) Festivaly
- g) jiné

Otázka č. 2: Vyhledáváte aktivity, které jsou obohacené o zážitky?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Zážitky nevyhledávám, ale nevadí mi aktivity obohacené o zážitky
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

Otázka č. 3: Kolik peněz jste za zážitkovou turistiku ochotni vynaložit?

- a) Více než 2000Kč
- b) 1000 - 2000kč
- c) 500 – 1000Kč
- d) Do 500kč

Otázka č. 4: Cestujete sám/a nebo dáváte přednost cestování s více osobami?

- a) Cestuji sám/a
- b) Cestuji ve skupině 2 osob
- c) Cestuji ve skupině 3-4 osob
- d) Cestuji ve skupině 5 a více osob

Otázka č. 5: Kolik je pro Vás ideální strávit v destinaci dní?

- a) 1 den
- b) 2-3 dny
- c) 4-5 dní
- d) Týden
- e) Více, než týden

Otázka č. 6: Kterou turistickou oblast shledáváte nejvíce atraktivní z hlediska zážitkového cestovního ruchu?

- a) Pardubicko

- b) Chrudimsko – Hlinecko
- c) Orlické hory – Podorlicko
- d) Kralický sněžník
- e) Českomoravské pomezí

Otázka č. 7: Která atraktivita je pro Vás nejvíce lákavá?

Otevřená otázka

Otázka č. 8: Odkud jste se o nabídce cestovního ruchu v Pardubickém kraji dosvěděl/a?

- a) Televize
- b) Internet
- c) Tisk
- d) Jiné doporučení

Otázka č. 9: Je podle Vás propagace jednotlivých atraktivit dostačující?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím, nedokážu posoudit
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

Otázka č. 10: Splnila návštěva Pardubického kraje vaše očekávání?

- a) Ano, byl/a jsem s návštěvou velmi spokojen/a
- b) Ano, byl/a jsem s návštěvou spokojen/a
- c) S návštěvou jsem nebyl/a spokojen/a ani nespokojen/a
- d) S návštěvou jsem byl/a nespokojen/a
- e) S návštěvou jsem byl/a velmi nespokojen/a

Otázka č. 11: Co Vám schází v Pardubickém kraji z hlediska zážitkového turismu?

Otevřená otázka

Otázka č. 12: Co by podle Vás zvýšilo zájem turistů, aby Pardubický kraj navštívily?

Otevřená otázka

Otázka č. 13: Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

Otázka č. 14: Kolik je Vám let?

- a) 15-26
- b) 27-45
- c) 46-65
- d) Více než 65 let

Příloha č. 2: Turistické oblasti

Zdroj: CzechTourism (2019)

Příloha č. 3: Tradiční oblast Hlinecka

Zdroj: HLINSKO.cz (2019)

Příloha č. 4: Peklo Čertovina

Zdroj: Fotogalerie – Peklo Čertovina. *Peklo Čertovina* [online]. Copyright © Peklo Čertovina [cit. 09.10.2020].

